

Bode

Het lerarentekort in het mbo

pagina 18

OP
=
OP

*Onderwijskunde is
een schone zaak*

pagina 11

*Ons onderwijs
verdient beter*

pagina 12

*Kledingvoorschriften
in het onderwijs*

pagina 14

- 3 Van de Redactie
- 4 Van de voorzitter
- 5 Kort mbo-nieuws
- 8 Mededelingen
- 10 Koninklijke onderscheiding voor voormalig bestuurslid Martin van Klei
- 11 Onderwijskunde is een schone zaak
- 12 Ons onderwijs verdient beter
- 14 Afdeling Juridische Zaken: Kledingvoorschriften in het onderwijs
- 15 Kort hbo-nieuws
- 16 Opnemen 10 procent uit pensioenpot: (geen) goed idee
- 18 Het lerarentekort in het mbo
- 22 Schuldenlast studenten loopt sterk uiteen
- 26 Cryptofilippine
- 27 Mbo docent besteedt dag per week aan administratie
- 32 In gesprek met BO lid Luitsen Madhuizen
- 34 Om blij van te worden (Waarom geeft het onderwijs zoveel voldoening)

Bode
20e jaargang, nummer 1, feb/mrt 2025

Dit tijdschrift is een intern informatie-orgaan van BO.
ISSN-1872-0552

Hoofdredactie: Bjørn Grootswagers
Redactie: Henk Benders
Eindredactie: Petra Faber

Advertenties
info@bo.nl

Vormgeving en illustraties
alleburen ontwerp bureau
alleburen.nl

Druk
Drukkerij Knoops B.V.
077-351 61 16 / info@drukkerijknoops.nl

BO
Vakbond voor het beroepsonderwijs en vo

Parallelweg West 15B, 4104 AX Culemborg
0345 - 531931
info@bo.nl
www.bo.nl

Redactionele artikelen en artikelen onder naam vallen buiten de verantwoordelijkheid van BO. Mededelingen van het hoofdbestuur of een bestuur van een sector, sectie of afdeling, alsmede artikelen onder naam vallen buiten de verantwoordelijkheid van de redactie.

Van de redactie

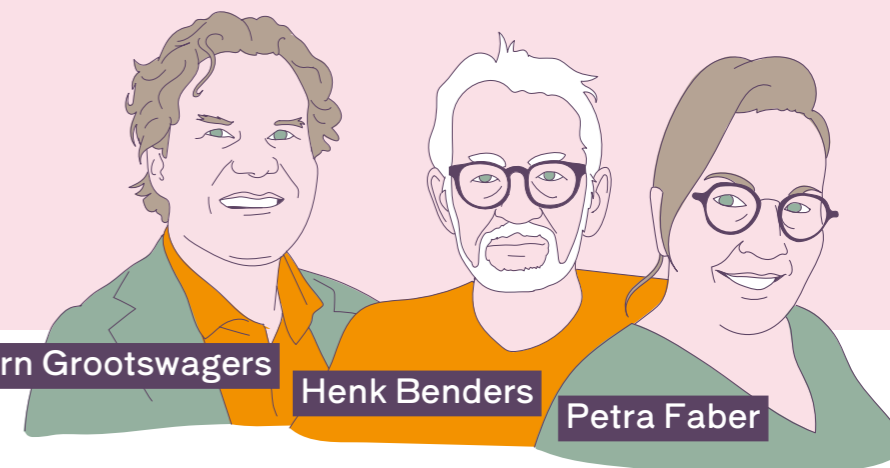
Voor u ligt de eerste Bode van 2025. We hebben veel positieve reacties gekregen op het Kerstnummer. Het lijkt alsof onze missie om ons blad luchtiger te maken vruchten heeft afgeworpen. We hebben een flink aantal inzendingen naar aanleiding van de cryptofilippine mogen ontvangen. Er is ook gehoor gegeven aan de oproep voor bijdragen aan de rubriek 'Om blij van te worden'. We nodigen lezers uit hun ervaringen te blijven insturen waarom het onderwijs de medewerkers **blij** en **trots** maakt.

In het februari/maart-nummer leest u onder meer dat de keuze van **schoeisel op het werk** niet helemaal vrijblijvend is. **Henny Heima** deelt zijn ideeën over onderwijskunde met u en **Hans Lombarts** geeft zijn visie op de bezuinigingen op onderwijsgebied.

Verder een **interview** met **Luitsen Madhuizen**, BO-lid en CAO-onderhandelaar.

Er is er ook nog iets te melden over een **koninklijke onderscheiding** voor een BO-bo, de CAO-onderhandelingen en kort mbo- en hbo-nieuws. U leest ook dat het niet altijd verstandig is om bij pensionering meteen **10% uit de pensioenpot** op te nemen, de **schuldenlast** van studenten, de **administratieve last binnen het mbo** en het **lerarentekort** in het mbo.

Tot slot in dit nummer vertelt Henk Benders zijn ervaring in de klas die hem blij maakt en waarop hij trots is en ook dit keer weer een **cryptofilippine**.

Van de voorzitter

door: Sense de Groot, voorzitter BO

*De wereld op handen dragen,
die opgave moet elk mens zich elke dag stellen,
het leven is een uitzonderlijk geschenk,
dat wij moeten koesteren, liefhebben en beschermen.*

Akkoord minder bezuinigingen onderwijs

De onderwijsbegroting is rond nu het kabinet en onderhandelaars van een deel van de oppositie overeen gekomen zijn dat de bezuinigingen op onderwijs zullen worden teruggebracht van 1,9 miljard euro naar 1,2 miljard euro. Dat betekent dat er ook op het mbo minder wordt bezuinigd. Het mbo was al enigszins ontzien en daar komen nu nog vrij kleine bedragen - minder bezuinigingen dus - bij. De bezuiniging van 12 miljoen euro op de subsidieregeling praktijkleren die pas in 2030 zou ingaan, is geschrapt. Op de subsidieregeling doorstroom vmbo-mbo-hbo (beroepskolom) en de techniekhavo wordt 20 miljoen euro minder bezuinigd. Het idee om bij een tekort aan leraren op de lerarensalarissen te gaan bezuinigen is ook van tafel. Het stoppen van het Regionaal Investeringsfonds (RIF-gelden) gaat wel door evenals het stoppen met het Stagefonds Zorg.

Stagepact en stagediscriminatie en stagematching

Behalve stagevergoeding is er in het Stagepact mbo 2023-2027 ook afgesproken te kijken naar stagediscriminatie en stagematching. Daar blijken wel stappen te zijn gezet, stelt het Ministerie van Onderwijs. Zo hebben bijna alle mbo-instellingen nu een meldpunt en procedure voor stagediscriminatie. 90% neemt aanvullende maatregelen om stagediscriminatie terug te dringen. En op vele instellingen is tenminste 1 team gestart met stagematching. Op 17 juli 2024 was de formele nulmeting/startmeting van de Werkagenda en het Stagepact. In de loop van 2025 verschijnen de eerste harde resultaten van de programma's en kan, indien nodig, worden bijgestuurd.

Vervolg Stagevergoeding

In 2023 werd er een convenant overeengekomen, genaamd het Stagepact mbo 2023-2027. Dit convenant werd ondertekend door vertegenwoordigers van de studenten, de mbo-scholen, de docenten, de werknemers, SBB, VNG, de werkgevers en de overheden. De kern was om zaken rondom de stage goed of beter te regelen. Bijvoorbeeld de begeleiding van de studenten, de stagematching, het voorkomen van stagediscriminatie en zeker ook het uiteindelijk definitief regelen van een financiële stagevergoeding.

De overeengekomen en ondertekende tekst luidt "Om een passende vergoeding voor studenten te realiseren, spreken alle ondertekenaars het volgende af:

- Alle studenten krijgen vanaf 2023 een passende onkostenvergoeding.
- BOL-studenten ontvangen een passende stagevergoeding. (De Stichting van de Arbeid gaf de aanbeveling aan de cao-partijen om afspraken te maken over passende stagevergoeding in alle cao's)
- BBL-studenten ontvangen een onkostenvergoeding, een arbeidsovereenkomst en loon".

Nog steeds verloopt de implementatie van de stagevergoeding moeizaam. Bij de entree-opleiding heeft slechts 22% van de studenten een stagevergoeding en bij niveau-4 is dit percentage inmiddels 66%. Samenvattend hebben veel mbo-studenten nog geen passende stagevergoeding.

Ondanks de ondertekende afspraak(werkgevers) stelde werkgeversorganisatie MKB Nederland onlangs, in de persoon van voorzitter Jacco Vonhof, nu tegen een verplichte minimale stagevergoeding te zijn. Die financiële vergoeding zou stageplaatsen gaan kosten en een eventuele stagevergoeding zou gerelateerd moeten worden aan de bijdrage die de student levert. Minister Bruins onderzoekt nu of de overeengekomen stagevergoeding (Convenant) al dan niet moet worden omgezet in een echte wettelijke verplichting.

Wordt vervolgd.

Daling aantal mbo-studenten

In 2024 is het aantal mbo-studenten met ongeveer 2000 gedaald. Er zijn nu 467.500 mbo-studenten, waarbij er een aantal jaren geleden nog 500.000 waren. Deels is dit demografisch te verklaren en werd een daling verwacht en geraamd. Voor Nederland, waar een grote behoefte aan geschoold beroepspersoneel (mbo-2, mbo-3, mbo-4 niveau) bestaat, is dit een zorgelijke ontwikkeling. Het tijd kan wellicht gekeerd worden door een goede samenwerking van overheid, onderwijs en bedrijfsleven om zo het mbo aantrekkelijker te maken en met een goede begeleiding van studenten. Afschaffen van het Stagefonds Zorg en het schrappen van de RIF-gelden helpen hierbij niet. Oplossingen die ook regelmatig genoemd worden, onder andere door Doeke Terpstra van Techniek Nederland, zijn het schrappen van "minder nuttige" opleidingen en het invoeren van een numerus fixus voor beroepsopleidingen waar op dit moment minder behoefte aan is. Hij oppert ook om de techniekopleidingen meer geld te geven en om techniekstudenten (waaraan grote behoefte is) vrij te stellen van schoolgeld.

Erkenning en waarde van beroepsdiploma's

Na 10 jaar discussie is de wet NLQF aangenomen en in 2025 ingegaan. Hoe moet je de veelheid aan beroepsdiploma's zien en inschalen. Een en ander is afgeleid van het European Qualification Framework (EQF). De NLQF is de vertaling van deze Europese afspraak naar de eigen nationale situatie. Het moet de beroepsopleidingsniveaus, voor zover nog niet gebeurt, een wettelijke basis geven. Al het bekostigde beroepsonderwijs is wel al ingeschaald. Dat zijn: Entree-opleiding (niv-1), mbo-2, mbo-3 en mbo-4. (is NLQF-niveau 1,2,3 en 4). Niveau 5 geldt als Associate-degree en niveau 6 als Bachelor. Tot slot nog niveau 7, Master, en niveau 8, PHD.

Op alle bekostigde beroepsonderwijsdiploma's komt voortaan het NLQF-niveau te staan.

Er bestaat in Nederland ook veel ander, niet bekostigd beroepsonderwijs. Zij kunnen ervoor kiezen die opleidingen te laten inschalen. Het coördinatiepunt NLQF zorgt voor de inschaling. Minister Paul stelt dat het NLQF vooral nuttig is in het kader van het levenslang ontwikkelen. Citaat: "Als je, bijvoorbeeld naast je baan, een training, een cursus of een opleiding volgt, wil je weten wat je daar na afronding aan hebt". Er komt zo ook duidelijkheid over het niveau van de betreffende opleiding.

Begeleiding en nazorg mbo-studenten

Algemeen wordt erkend - en dit is onderzocht - dat een goede begeleiding van studenten op school en bij de stage een zeer belangrijke factor is voor het succes van de student, het behalen van het diploma en het vinden van werk. Minister Bruins heeft een wetsvoorstel dat dit bevorderen moet - al voorbereid door ex-minister Dijkgraaf - nu ingediend bij de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel heet: Van school naar duurzaam werk. Kort gezegd krijgen de mbo-scholen nu een wettelijke taak/verplichting om studenten die een mbo-1 (entree-opleiding) of mbo-2 diploma hebben behaald niet alleen te begeleiden op school maar hen gedurende maximaal 1 jaar na het afstuderen, te helpen bij het vinden van werk. Onderzoek heeft aangetoond dat deze jonge studenten, als ze niet verder studeren, vaak moeite hebben met het vinden van werk. De scholen moeten daarom hierbij aanvullende begeleiding gaan geven. Zij kennen de betreffende jonge studenten al goed. Deze begeleiding zou moeten aansluiten bij de begeleiding die de scholen nu al organiseren in het kader van loopbaanontwikkeling en -begeleiding (LOB). De verplichting geldt voor niveau 1 en 2 maar de scholen mogen, vrijwillig, ook kijken naar niveau 3 en 4. De scholen moeten bij deze begeleiding en nazorg samenwerken met partijen uit de regio, zoals gemeenten en werkbedrijven in een regionaal programma en werken met een overgangsdokument (warme overdracht) per student. Dit alles om de studenten aan werk te helpen. Als de student niet geholpen wil worden en/of niet instemt met de overdracht/overdrachtsdocument stopt de nazorg. De school wordt wettelijk verplicht deze ondersteuning aan te bieden en er komt een landelijk budget van 90 miljoen euro om dit uit te voeren. De Onderwijsinspectie zal gaan toezien op de uitvoering van deze taak. De achilleshiel blijft dat deelname aan deze ondersteuning door de jonge studenten echt vrijwillig is.

Urennorm mbo

De wet "Verbetering aansluiting beroepsonderwijs arbeidsmarkt (Vaba)" is door Minister Bruins ingediend bij de Tweede kamer. In de loop van 2025 zal blijken of deze wet het haalt. De regels rond keuzedelen en verkorte opleidingen worden hiermee verruimd. De laatste en nog steeds geldende urennorm in het mbo dateert van 2014. Een onderwijsprogramma moet daarin minstens 600 uur begeleidde onderwijstijd bevatten. Met de oude wet kon er eventueel gemotiveerd af worden geweken van deze urennorm. Dan moest de school duidelijk maken waarom dat wenselijk was en hoe daarmee de kwaliteit werd verbeterd. Die optie vervalt nu. De urennorm in het mbo wordt met deze wet over de gehele breedte verlaagd naar 500 uur en afwijkingen zijn niet meer mogelijk. De extra ruimte mogen de scholen nu inzetten met andere vormen van onderwijs.

Lbi

Een ander nieuw onderdeel van de wet Vaba is een nieuwe leerweg naast bol en bbl. De loopbaanbegeleidende leerweg (lbi) is bedoeld voor volwassenen die zich willen bijscholen en/of omscholen. Het is een verkorte leerweg. Private opleiders kunnen in het kader van bij en- omscholen delen van beroepsopleidingen aanbieden.

Keuzedelen

In de wet worden keuzedelen anders geregeld en deze worden ontkoppeld. Scholen krijgen de mogelijkheid alle keuzedelen aan te bieden. De scholen mogen dan ook verkorte opleidingen aanbieden voor studenten die bijvoorbeeld al veel kennis door werkervaring hebben. Voor de studenten dus minder tijdsbeslag en snellere inzetbaarheid op de arbeidsmarkt. De normen voor wie mag deelnemen aan deze verkorte opleidingen moeten nog definitief bepaald worden.

mededelingen

Veranderingen aan de cao-tafels

Door de pensionering van Jilles Veenstra, hebben er personele wijzigingen plaatsgevonden aan de diverse cao-tafels. De huidige bezetting per tafel ziet er namens FvOv/BO als volgt uit:

- Primair onderwijs: Jan van Buuren en Sandra Roelofsen.
- Voortgezet onderwijs: Remko Littooi en Sandra Roelofsen.
- Mbo: Thomas Oosterkamp en Luitsen Madhuizen.
- Hbo: Marco Mosselman en Remko Littooi.
- S-BB: Thomas Oosterkamp.

Elders in dit blad staat een uitgebreid kennismakingsinterview met BO-lid Luitsen Madhuizen.

Overstap NVOP-leden naar BO

Met ingang van 1 januari van dit jaar is de NVOP opgeheven. De NVOP staat voor Nederlandse Vereniging voor Onderwijspersoneel en richtte zich voornamelijk op het ondersteunend personeel. De NVOP was een kleine vakbond die ook lid was van de FvOv. In 2024 is er een afspraak gemaakt tussen het bestuur van BO en de NVOP, waardoor leden van de NVOP onder goede condities konden overstappen naar BO. 23 leden hebben de overstap gemaakt. Voor deze leden organiseren wij op maandag 3 februari een online-bijeenkomst. De betreffende leden zijn geïnformeerd.

CAO mbo stilzwijgend verlengd

Op 1 juni 2024 hebben wij een CAO afgesloten met een looptijd tot en met 31 december 2024. Omdat in het najaar de mbo-carrousel georganiseerd werd en de input die tijdens de bijeenkomsten werd opgehaald, gebruikt gaat worden bij de cao-onderhandelingen, is er besloten om de CAO stilzwijgend te verlengen met een half jaar. Dit zorgt ervoor dat er tijd is om inhoudelijke gesprekken te voeren over een nieuw CAO. Alle rechten voor het mbo-personeel blijven doorlopen voor de duur van de huidige CAO-overeenkomst.

In december hebben de leden van BO een enquête kunnen invullen.

We hadden een hoge respons op onze enquête. Hier zijn wij blij mee. Uit de enquête blijkt dat voor onze leden doorstroom docentfuncties, werkdruk, begeleiding startende docenten en de cao verschillen OP en OBP belangrijke thema's zijn. Dit zijn dan ook punten die wij meegenomen hebben in onze inzetbrief.

In februari zullen de inhoudelijke gesprekken gaan starten. Wij hopen dat we in juni een nieuw CAO kunnen afsluiten.

Koninklijke onderscheiding voor voormalig bestuurslid Martin van Klei

door: Thomas Oosterkamp

Op woensdag 18 december 2024 ontving Martin van Klei uit handen van de loco-burgermeester van de gemeente Culemborg, Monica Wichgers, een Koninklijke onderscheiding. Martin was jarenlang vrijwillig actief voor de Politie. Hij ontving deze Koninklijke onderscheiding tijdens zijn afscheidsreceptie. Martin was tussen oktober 2008 – en november 2023 bestuurslid van BO en zijn rechtsvoorgangers. Martin zat bij BO in het hoofdbestuur en heeft al deze tijd in de sectie OOP gezeten. In elk tijdschrift schreef hij een column waarbij hij zich altijd inzette voor het onderwijsondersteunend personeel. Deze koninklijke onderscheiding is meer dan verdiend.

Het bestuur van BO feliciteert Martin met deze onderscheiding.

Onderwijskunde is een schone zaak

door: Henny Heima

Onderwijskunde is een schone zaak en verschaft het volk veel vermaak. Dit heb ik bij mezelf overdacht, op een verregende en miezige morgen, domweg gelukkig in de Ja waar, vul zelf maar in. Dit lijkt me wel een grappige, niet zelf bedachte uitlating over ... ja over, onderwijskunde.

Toen ik begon in het onderwijs had ik daar nog nooit van gehoord... onderwijskunde. Een vroegere directeur van me ontviel de opmerking dat hij moest schateren bij het woord onderwijskundige. Toen er een collega op school aan hem werd voorgesteld als onderwijskundige, vroeg hij zich af of dat wel een vak betrof. Enigszins onaangenaam ten opzichte van die ambitieuze jongedame die als onderwijskundige door het leven ging. Een dame waar ik een aantal jaren prettig mee heb samengewerkt aan interessante projecten. Die directeur was best een toffe peer. Hij hield ervan bij nieuwjaarsrecepties aan de bar moppen te tappen.

Alle respect hoor, voor onderwijskunde, maar toch bekruipt me een ongemakkelijk gevoel bij het fenomeen. Hoe kan ik dat uitleggen? Oh ja, is het vergelijkbaar met het bezig zijn met de techniek om het zwemmen onder de knie te krijgen zonder nat te worden? Heel leuk om je met onderwijskunde bezig te houden, maar is het niet beter gewoon voor de klas te staan en les te geven? Mooie ideeën te ontwikkelen over hoe je onderwijs wel of niet moet organiseren zonder lekker zelf in het diepe te springen? Ja, zo ken ik er ook nog wel een paar. Onderwijs moet je doen toch?

Over al deze ideeën moet ik heen stappen. Fris en vrij de onderwijskundige tegemoet treden met zinnige vragen. Is dat niet beter? Welnu ik heb er wel een paar.

Hoe behoor je de gebrekkige leesvaardigheid van leerling en student tegemoet treden? Kan daar is geen

onderwijskundig onderzoek naar gedaan worden? Concreet: zou niet eens onderwijskundig onderzocht worden of het helpt om de jeugd tot pakweg 18 jaar te verbieden boeken te lezen? Origineel toch? Misschien is het wel aantrekkelijker iets te doen wat verboden is. Een beetje zoals Eva in het paradijs. Die verboden appel blijft aantrekkelijk. Je formeert een controlegroep van jongeren die wel boeken moeten lezen en dan bekijken of er significante verschillen ontstaan in leesvaardigheid bij deze twee groepen. Voilà, fantastisch onderzoek toch? Ben benieuwd naar de resultaten. Trouwens ik zie het al voor me dat bij elke boekhandel en bibliotheek een bordje hangt met het opschrift 'Verboden voor scholieren en jongeren'. Lachen, gieren, brullen. Eens kijken hoe de jeugd hierop reageert.

Nog een ideetje.

Zou het onderwijskundig niet onderzocht kunnen worden of de kwaliteit van onderwijs samenhangt met de mate van verschil tussen docent en student.

Neemt de kwaliteit van onderwijs toe naarmate er een groter kennisniveauverschil,

leeftijdverschil, genderverschil, cultureel verschil tussen docent en student bestaat of is het juist andersom? Dat de kwaliteit van het onderwijs toeneemt als docent en student niet sterk van elkaar verschillen? Is het juist van belang dat docent aansluit bij de leefwereld van de student? Vragen, vragen.....Voer voor onderwijskundigen. Zal ik me maar eens aanmelden voor die studie?

Tenslotte zou er niet eens onderwijskundig onderzocht kunnen worden wat men onder onderwijs verstaat? Ik beken dat ik de boeken Onderwijskunde deel 1, deel 2 en deel 3 niet gelezen heb. Daar zal het vast wel in staan.

Okay, ik geef het toe. Ik ben nog niet zo onderlegd in de onderwijskunde.

'Vergelijkbaar met het bezig zijn met de techniek van zwemmen onder de knie te krijgen zonder nat te worden.'

Ons onderwijs verdient beter

door: Hans Lombarts

Veel sectoren en veel partijen willen er altijd weer geld bij want 'zo kan het niet langer', stellen zij dan. Daar is het onderwijs er ook een van. Maar ... uitgaven aan onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en vele vormen van preventiemaatregelen, zeker ook in de gezondheidszorg, zijn maatregelen die in de toekomst juist geld en economische groei opleveren.

Daarom is 1,9 miljard op onderwijs en onderzoek bezuinigen niet logisch en niet verstandig. Er is nu een compromis uitgekomen waarvan een van de opstellers zelf zegt: "We hebben een slechte begroting minder slecht gemaakt". Echt iets om trots op te wezen, denk ik dan. De begroting van dit kabinet is behalve op de financiële situatie van Nederland, ook gebaseerd op het overeengekomen coalitieakkoord. In het huidige coalitieakkoord staat 85 keer het woord "innovatie" vermeld en dit resultaat, 1,2 miljard bezuinigingen op onderwijs, is blijkbaar de bedoelde innovatie.

De rol die de minister van Onderwijs, Eppo Bruins, bij deze onderwijsbezuinigingen in dit kabinet speelt, vind ik merkwaardig als ik allerlei zaken eens op een rijtje zet. In 2011 verliet de minister het CDA. Gedoogsteun van de PVV vond hij niet in de haak. Nu is hij minister in een kabinet met de PVV. Daarvoor kreeg hij ook kritiek van zijn nieuwe partij, de ChristenUnie, en die partij verliet de minister ook en hij is nu lid geworden van een van de coalitiepartijen.

Er wordt nu echt bezuinigd op wetenschappelijk onderzoek. Tot het moment dat dhr. Bruins minister werd, was hij voorzitter van de Adviesraad voor wetenschap, technologie en innovatie (AWTI) en hij schreef als voorzitter hiervan, medio 2024, nog een artikel waarin hij pleit voor investeringen in onderzoek en ontwikkeling. Ook de korting op onderzoeksbeurzen voor beginnende wetenschappers is in het "compromis" gehandhaafd,

terwijl onze Nederlandse economie jonge onderzoekers juist hard nodig heeft. 1,2 miljard bezuiniging op onderwijs staat nog overeind. De bezuinigingen op onderwijs noemt de minister zelf lelijk.

De minister van Onderwijs blijkt, merkwaardig, zelf nauwelijks betrokken en aanwezig te zijn geweest bij de onderhandelingen over de onderwijsbegroting. Dit geldt ook voor Minister Agema van de zorg. Daardoor schijnt er ook (publicatie NRC), een echte fout te zijn gemaakt door de onderhandelaars. Er zou een bezuinigingsvoorstel 88 hebben voorgelegd (Ombuiging subsidie bijscholing en nascholing medisch specialisten). Dat was te begrijpen want de Tweede kamer wil al veel langer dat vrijgevestigde medisch specialisten in loondienst komen, zodat zij

*Het glas is niet halfvol,
maar halfleeg*

Vraag en aanbod

minder financiële prikkels krijgen om medische verrichtingen uit te voeren. Per abuis kwam bij de nachtelijke onderhandelingen niet bezuinigingsvoorstel 88 maar 83 in stemming en dat werd aanvaard. Daarin zaten echter ook nieuwe onverstandige bezuinigingen op de zorg/verpleegkundigen in. Dat was de druppel waardoor, na de Nederlandse gemeenten, nu ook de ziekenhuizen uit het landelijke zorgakkoord willen stappen. (De bezuiniging op het Stagefonds Zorg in het mbo was er ook al). De Tweede Kamer heeft als reactie daarop onlangs dan weer een motie aangenomen waarin de bezuinigingen op de verpleegkundigen toch niet mogen doorgaan. Kortom, men is lekker doordacht en consistent bezig.

Ondanks dat de bezuinigen op het mbo in het compromis over de onderwijsbegroting minder erg zijn uitgevallen dan verwacht (maar niet goed te praten) is mijn mening dat het glas niet halfvol is maar halfleeg.

In de Kwaliteitsagenda van het mbo, afgelopen jaar gemaakt door alle mbo-scholen, is een van de prioriteiten het opleiden voor de arbeidsmarkt van de toekomst. Echte harde afspraken tussen mbo-scholen en werkgevers hierover komen moeizaam van de grond. De minister wil bijsturen en wil dit jaar een pact overeenkomen met de scholen en de werkgevers. In feite wil hij het "kansrijk opleiden" van meer studenten in en voor cruciale sectoren nu echt gaan regelen. Hoe kan dat worden aangevlogen? Een manier is de vrijheid in aanbod van de mbo-scholen in te perken en te verplichten dat mbo-scholen meer moeten gaan samenwerken in plaats van elkaar te beconcurreren. Men kan ook kiezen voor een andere bekostigingsvorm. En dan is er nog het punt van de keuzevrijheid van mbo-studenten.

We gaan zien hoe de definitieve aanpak er uit ziet en of daar een gedragen meerderheid voor komt. Ons onderwijs verdient beter.

Kledingvoorschriften in het onderwijs

door: Niek Eijkemans, Kees Wagenaar & Wim de Ruiter

Onlangs ontving de juridische afdeling een vraag van een lid of een werkgever kan eisen dat bepaalde kleding niet gedragen wordt tijdens werktijd? De aanleiding was een werknemer die was aangesproken door zijn werkgever over zijn kledingkeuze.

Hoe zit het nu eigenlijk met kledingvoorschriften? In beroepen zoals de zorg of bouw zijn kledingvoorschriften vaak logisch en noodzakelijk. Veiligheid en hygiëne gaan hier voorop. Een chirurg kan bijvoorbeeld niet zonder steriele kleding opereren, een bouwvakker mag zonder helm de steiger niet op en een scheikundedocent draagt een veiligheidsbril, een laboratoriumjas en handschoenen bij het uitvoeren van proefjes. Hier is de noodzaak duidelijk en breed geaccepteerd.

Maar waar ligt de grens tussen redelijke eisen en inbreuk op persoonlijke vrijheid? Mag een docent die voor de klas staat een shirt dragen van zijn favoriete voetbalclub of kleding waarop politieke slogans staan?

Het belang van de school gaat hand in hand met het respecteren van individuele keuzes.

Binnen het vo, mbo en hbo zijn er (op de meeste scholen) geen vastgestelde kledingvoorschriften voor docenten. Toch kan het voorkomen dat een onderwijsinstelling bepaalde kledingstukken liever niet ziet, bijvoorbeeld om een professionele uitstraling te waarborgen. Is het dan mogelijk om - als er geen kledingvoorschriften hierover zijn - de docent hierop aan te spreken?

Dat kan bijvoorbeeld als het dragen van bepaalde voetbalclubkleding gevoelig ligt vanwege rivaliteit tussen clubs en hun supporters. Een schoolbestuur kan ervoor kiezen om kleding met dergelijke symbolen te ontmoedigen om neutraliteit en een veilige omgeving te behouden.

Ook bij kleding met politieke slogans kan het schoolbestuur een werknemer vragen die kleding niet te

dragen tijdens werktijd omdat het kan overkomen als een persoonlijke overtuiging die in de professionele onderwijsomgeving niet door iedereen gedeeld wordt. Onderwijsinstellingen proberen vaak een neutrale omgeving te creëren waarin alle studenten en docenten zich welkom voelen, ongeacht hun politieke voorkeuren.

Een schoolbestuur kan vragen om kleding te dragen die past bij een professionele of veilige leeromgeving. Dit biedt de docenten ruimte om binnen deze richtlijn hun eigen stijl te behouden.

Een school die met haar docenten overlegt en hen betreft bij het bespreken van gewenste kledingkeuzes, laat zien dat het belang van de school hand in hand gaat met het respecteren van individuele keuzes. Zo kan een school de professionele uitstraling behouden zonder strikte kledingvoorschriften op te leggen.

Hoewel er (vaak) geen kledingvoorschriften zijn in het vo, mbo en hbo, kunnen onderwijsinstellingen met een behoefte aan een bepaalde uitstraling beter kiezen voor een benadering gebaseerd op dialoog, suggesties en wederzijds respect. Dit zorgt ervoor dat docenten zich vrij voelen en toch begrijpen welke uitstraling de instelling nastreeft. Op deze manier wordt de balans gevonden tussen de professionele wensen van de school en de persoonlijke autonomie van de docent.

Uiteindelijk draait het om wederzijds respect tussen docenten en het schoolbestuur, waarbij de docenten de ruimte krijgen om hun eigen professionaliteit te tonen binnen de grenzen van wat passend is voor de onderwijsomgeving.

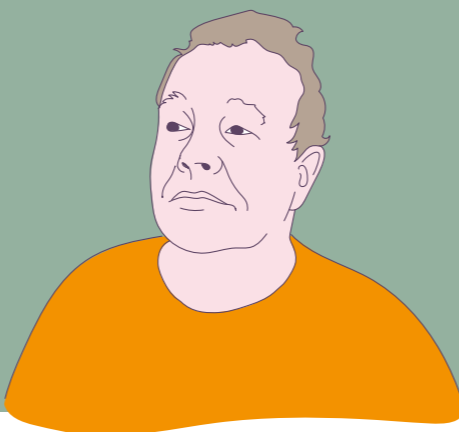
Bent u werkzaam in het hbo?
Dan krijgt u vanaf eind januari
4% meer loon!

Dit is een afspraak die volgt uit
de lopende Cao..... een mooi
begin van het jaar, mede mogelijk
gemaakt dankzij BO.

Opnemen 10 procent uit pensioenpot: (geen) goed idee

door: Marco Mosselman

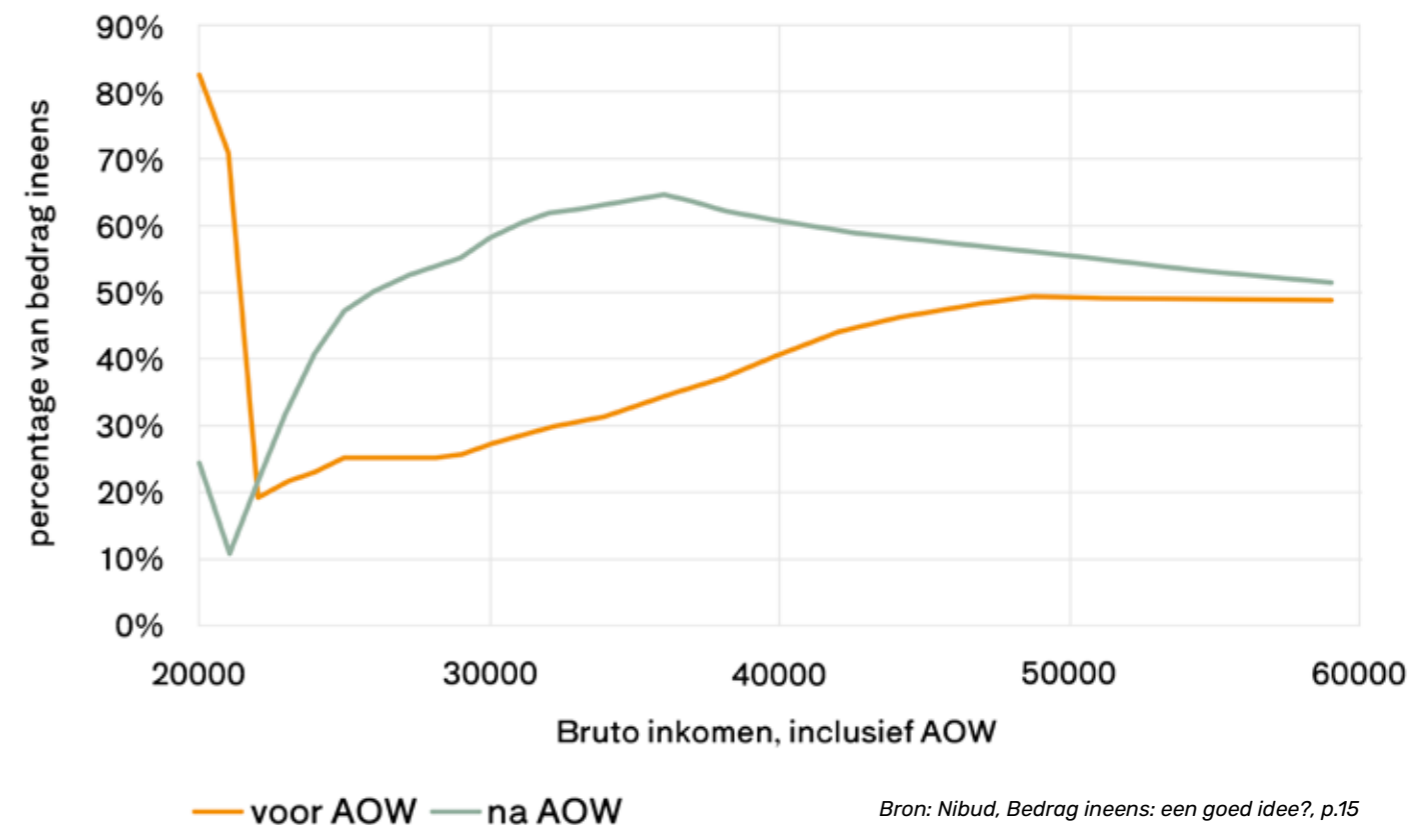

Per 1 juli 2025 moet het mogelijk worden om 10 procent van de complete pensioenspaarpot uit te laten betalen op de eerste pensioendag. Met dit 'bedrag ineens' is een grote meerderheid van de Tweede Kamer akkoord. En ook in de Eerste Kamer, die er binnenkort over stemt, lijkt er een ruime meerderheid voor te zijn. Uit onderzoek van het Nibud blijkt dat een flinke groep mensen die pensioen opbouwt (ongeveer 40 procent) belangstelling heeft om hier gebruik van te maken. Van de groep 55-67 jaar geeft bijna 1 op de 3 aan er (misschien) gebruik van te willen maken. Heeft een werknemer bijvoorbeeld een pensioenpot opgebouwd van 500.000 euro dan kan die werknemer 10 procent daarvan, 50.000 euro opnemen als bedrag ineens.

Het opnemen van die 10 procent is mijn inziens in vrijwel alle gevallen een heel slecht idee. Zeker voor de werknemer die niet doorwerkt tot zijn AOW gerechtigde leeftijd (67 jaar op dit moment). Waarom?

Voor werknemers die een hoger salaris hebben betekent dat er over die 50.000 euro uit mijn voorbeeld 49,50% belasting wordt ingehouden. Die 50.000 euro is immers inkomen. Dus er blijft slechts iets meer dan 25.000 euro over. Werknemers die een lager salaris hebben raken tot 80% van die 50.000 euro kwijt en houden dus maar 20% over. De reden daarvoor is dat werknemers met een lager salaris weliswaar minder (procentueel) belasting betalen maar wel zorgtoeslag en vaak huurtoeslag hebben. Die toeslagen zijn gekoppeld aan het inkomen. Doordat het inkomen in dat jaar hoger wordt krijgen die werknemers minder of helemaal geen toeslag meer. Hieronder de berekening die het Nibud heeft gemaakt over hoeveel iemand overhoudt van een bedrag ineens. Te zien is dat de meest aantrekkelijke optie is om het bedrag bij ingang van de AOW op te nemen voor mensen die een pensioen (AOW en aanvullend pensioen) hebben van tussen de 30.000 en 40.000 euro. Die houden er dan iets meer dan 60% aan over.

Hoeveel houd je over van bedrag ineens?

'Bij opname van het bedrag ineens vóór de AOW-datum ben je financieel in de meeste gevallen slechter af dan na AOW-datum.'

Bij opname van het bedrag ineens vóór de AOW-datum ben je financieel in de meeste gevallen slechter af dan na AOW-datum. Dit geldt met name voor lagere inkomens. Dat komt vooral zoals gezegd door de nadelige effecten van het verlies van toeslagen in het jaar van opname van het bedrag ineens. De allerlaagste inkomens hebben vóór AOW-datum zo weinig inkomen dat ze met het bedrag ineens het sociaal minimum niet halen en daardoor geen toeslagen verliezen. Daardoor houden zij relatief veel netto over van het bedrag ineens.

Tot slot

In alle gevallen geldt: door een éénmalig opnemen van het bedrag wordt de pensioenuitkering voor de rest van het leven lager. In mijn voorbeeld: door 50.000 euro op te nemen wordt het pensioen niet meer berekend over een pot geld met 500.000 euro maar van 450.000 euro. Ook als uit een berekening op het moment dat iemand die met pensioen gaat zou blijken dat ook dat lagere pensioen (meer dan) toereikend is, dan is de vraag of dat in de toekomst ook zo is. We krijgen een casino pensioen. Dat betekent: gaat het goed met het pensioenfonds (zijn er hoge rendementen) dan stijgt de pensioenuitkering. Maar: de pensioenuitkering kan ook dalen! Ook is het niet mogelijk om wijzigingen in wetgeving te voorzien. Wat gebeurt er als de zorgkosten van de gepensioneerde hoger worden? Een simpel voorbeeld: het eigen risico voor de zorgkosten is nu 385 euro. Wat nu als de overheid het eigen risico voor mensen met een goed pensioen (wat dat dan ook een "goed pensioen" is) verhoogt naar 2000 euro? Is het pensioen dan nog toereikend. Nu is natuurlijk de toekomst voor niemand te voorspellen. Ook voor mij niet. Ik weet wel één ding zeker: hoe groter de financiële ruimte is voor een gepensioneerde, hoe meer hij of zij in staat is tegenvallers op te vangen. Mijn advies is dus: gebruik de pensioenpot waar hij voor is, namelijk een goed pensioen.

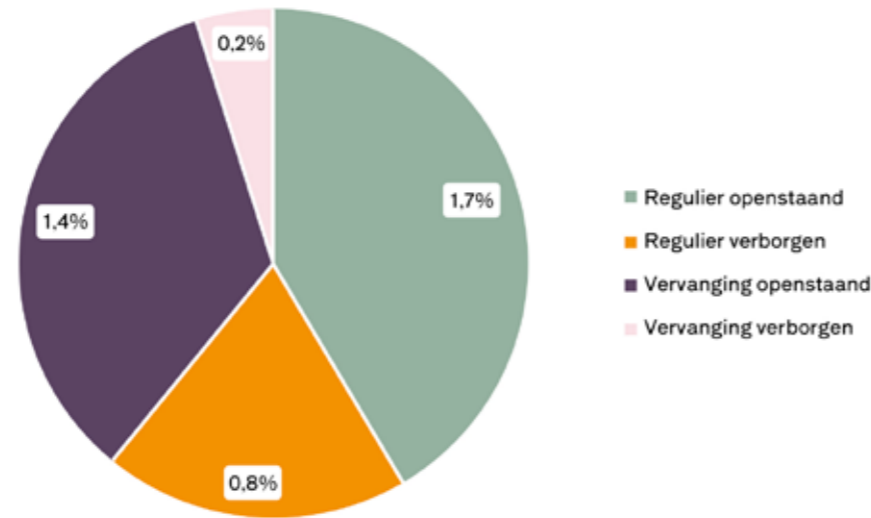
Het lerarentekort in het mbo

door: Marco Mosselman

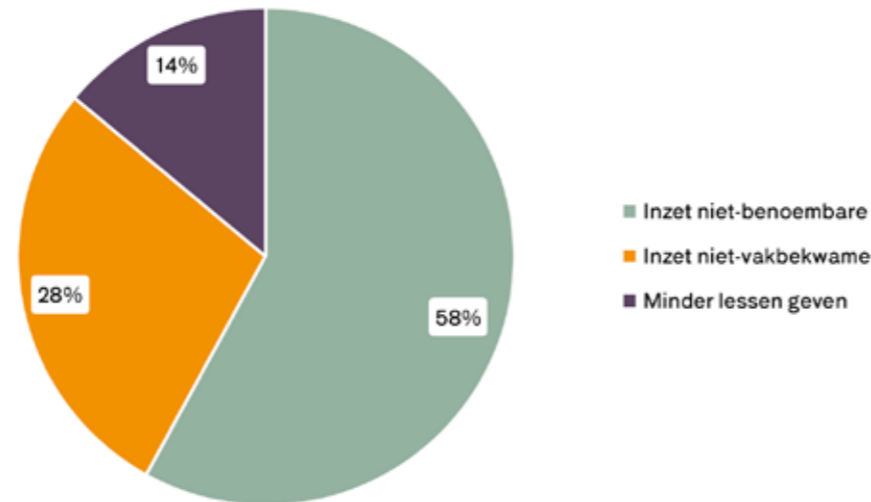
Het tekort aan leraren blijft de komende jaren groot. Dat schrijven minister Bruins en staatssecretaris Paul in een Kamerbrief. Op dit moment werken er ongeveer 27.000 fte aan docenten in het mbo. Uit berekeningen van landelijk tekort aan docenten tussen 900 en 1.400 fte bedraagt. Uitgaande van een aantal van 1150 fte (ligt tussen de 900 en 1.400 fte) bedraagt het lerarentekort (afgezet tegen het totale aantal banen in het mbo) ongeveer 4,1 procent in.

Net als in het primaire en voortgezet onderwijs bestaat het grootste deel van de tekorten uit een gebrek aan geschikt personeel voor reguliere banen. Opvallend is dat het grootste deel van de tekorten, zowel bij reguliere functies als langdurige vervangingen, bestaat uit openstaande functies. Bij het primaire en voortgezet onderwijs zijn dat duidelijk de verborgen vacatures. Deze maken in het mbo maar een kwart uit van het totaal. Dit zou een indicatie kunnen zijn dat de openstaande functies in het mbo ook niet zo makkelijk opgevuld kunnen worden met mensen die er eigenlijk niet zo geschikt voor zijn.

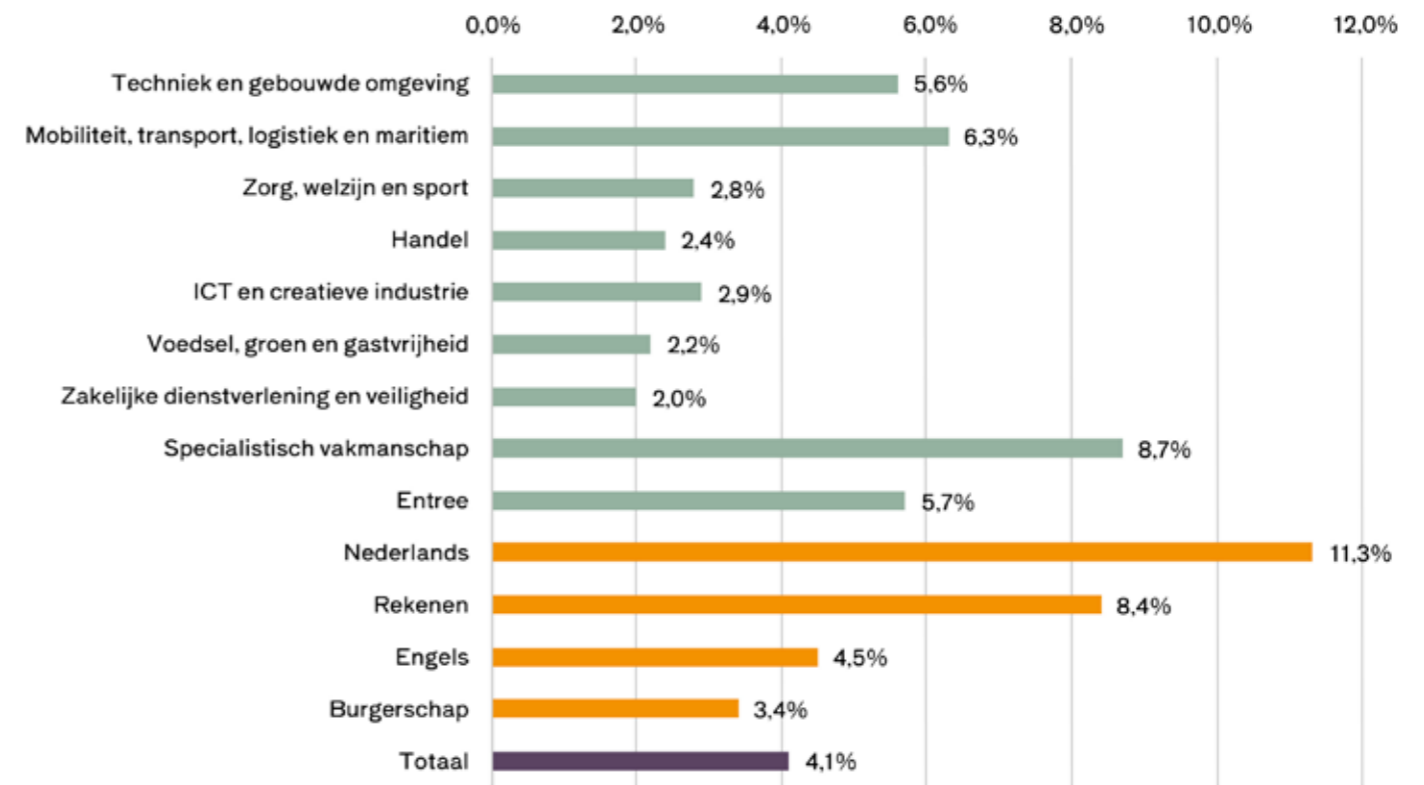
Welke keuzes er gemaakt worden bij de verborgen vacatures is in figuur 2 te zien. In de meerderheid van de gevallen is gekozen voor de inzet van iemand die niet benoembaar is. In één op de zeven gevallen wordt minder les gegeven.

Figuur 1 Soorten tekorten docenten op basis van fte bij de deelnemende teams in het mbo 2024

Figuur 2 Percentages interne en externe invulling verborgen tekorten bij reguliere en vervangingsvacatures, voor oktober 2024

Figuur 3 Tekortenpercentages docenten op basis van fte voor sectorkamers en generieke onderdelen in het mbo 2024

Nederlands heeft veruit het grootste tekort heeft en Zakelijke dienstverlening en veiligheid het kleinste. De sectorkamers/onderdelen met de grootste tekorten (meer dan 5%) naast Nederlands zijn: Specialistisch vakmanschap, Rekenen, Mobiliteit, Transport, Logistiek en maritiem, Entree en Techniek en gebouwde omgeving. Voor sectorkamer Entree valt op dat het voornamelijk om tekorten voor reguliere posities gaat en bij sectorkamer Specialistisch vakmanschap voornamelijk om tekorten voor vervangingsposities. In de meeste gevallen gaat het om openstaande vacatures, maar voor de sectorkamers Voedsel, groen en gastvrijheid, Entree en ICT en creatieve industrie gaat het in bijna de helft van de gevallen om verborgen tekorten.

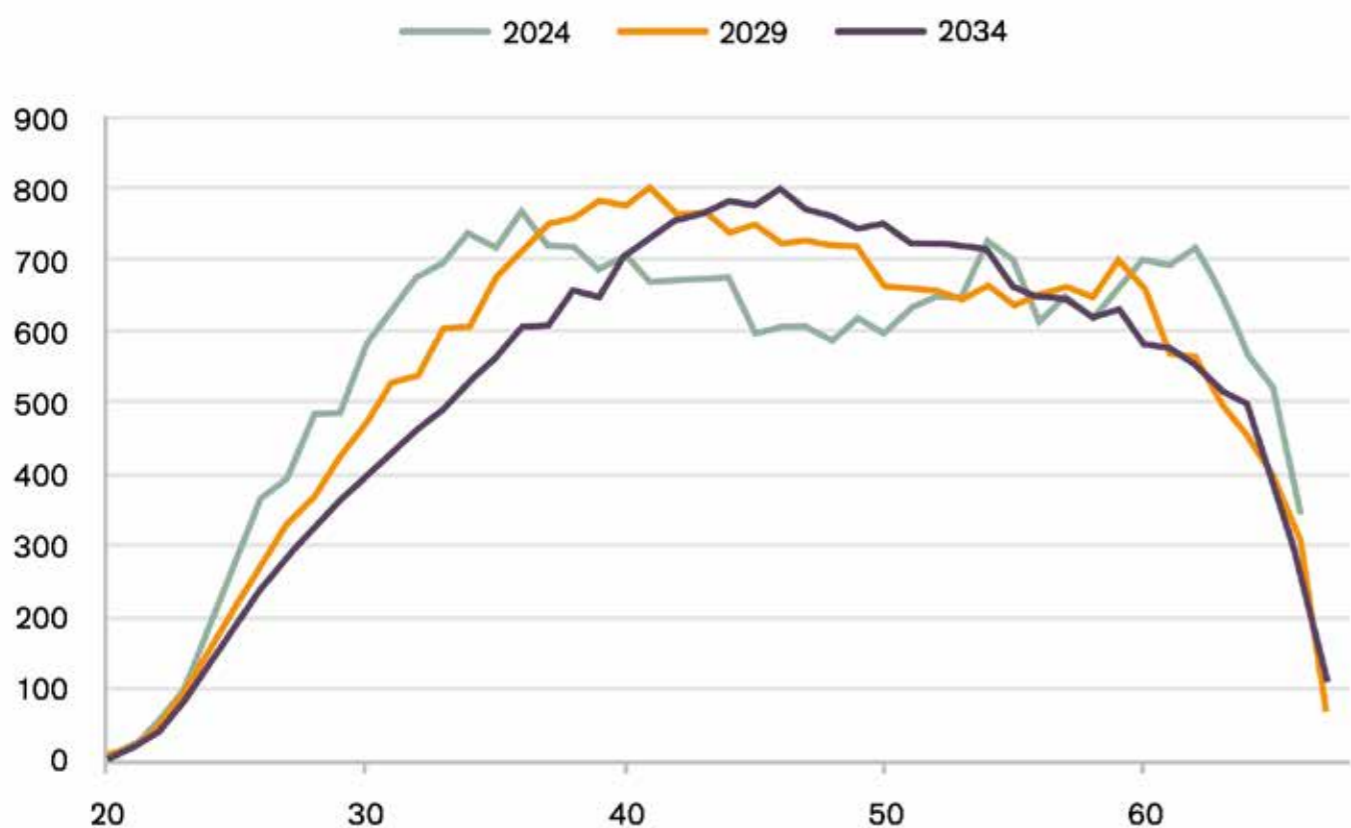
Tekorten aan instructeurs

Van de aan het onderzoek deelnemende teams heeft bijna drie kwart (72%) ook werkgelegenheid voor instructeurs. Bij deze teams is het tekort aan instructeurs 2,9% van de werkgelegenheid (betrouwbaarheidsinterval: tussen 1,8% en 4,1%). Als dat percentage wordt gelegd op het aantal instructeurs dat in de DUO bestanden te vinden is (2.400 fte) dan volgt daaruit dat (met de betrouwbaarheidsmarge van 95%) er een tekort tussen de 40 en 100 fte instructeurs is.

Voorspelling arbeidsmarkt docenten mbo

Zoals bekend gelden voor het mbo deels andere regels voor de kwalificatie van leraren dan voor leraren in het primair en voortgezet onderwijs. Een deel van de docenten is afkomstig van dezelfde lerarenopleidingen als in het voortgezet onderwijs. Een groot deel van de instroom van docenten in het mbo is echter niet afkomstig van de lerarenopleiding maar van het bedrijfsleven. Daarom is het mbo ook geen 'gesloten systeem' waarover exacte ramingen kunnen worden gemaakt als voor het primair en

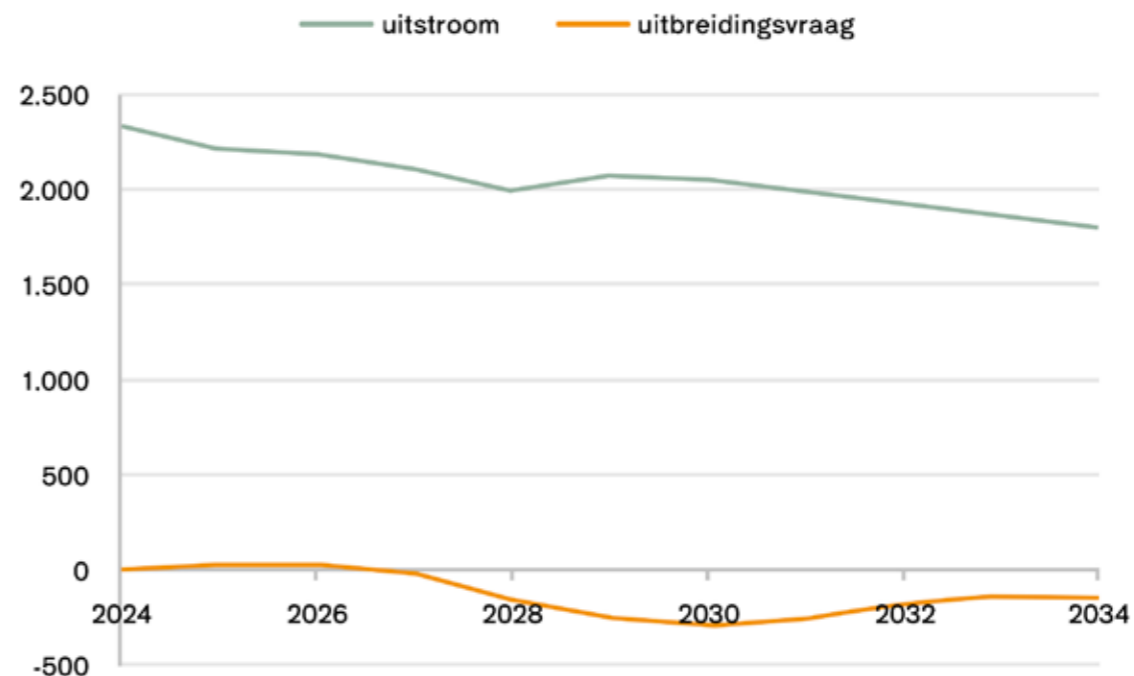
voortgezet onderwijs. Wel kunnen enkele belangrijke factoren voor de arbeidsmarkt in kaart worden gebracht. Omdat mbo docenten vaak uit andere arbeidsmarktsectoren afkomstig zijn is de leeftijd van deze leraren relatief hoog. Door de leeftijdsverdeling van docenten in het mbo worden de komende jaren veel pensioneringen verwacht waardoor nieuw personeel nodig is. Dit kan worden geïllustreerd met de leeftijdsverdeling van docenten in het mbo in de komende jaren die in de volgende grafiek te zien is.

Figuur 4 Verwachte leeftijdsverdeling docenten mbo in 2024, 2029 en 2034

Te zien is dat er in 2024 een grote groep oudere docenten is die de komende jaren met pensioen zal gaan. Daarnaast vindt nog uitstroom plaats wegens andere redenen. Voor de vraag op de arbeidsmarkt vanuit het mbo is daarnaast nog belangrijk wat de uitbreidingsvraag is, in hoeverre zijn er extra mensen nodig door uitbreidingen of vervallen er vacatures door krimp. In de volgende figuur zijn deze ontwikkelingen weergegeven.

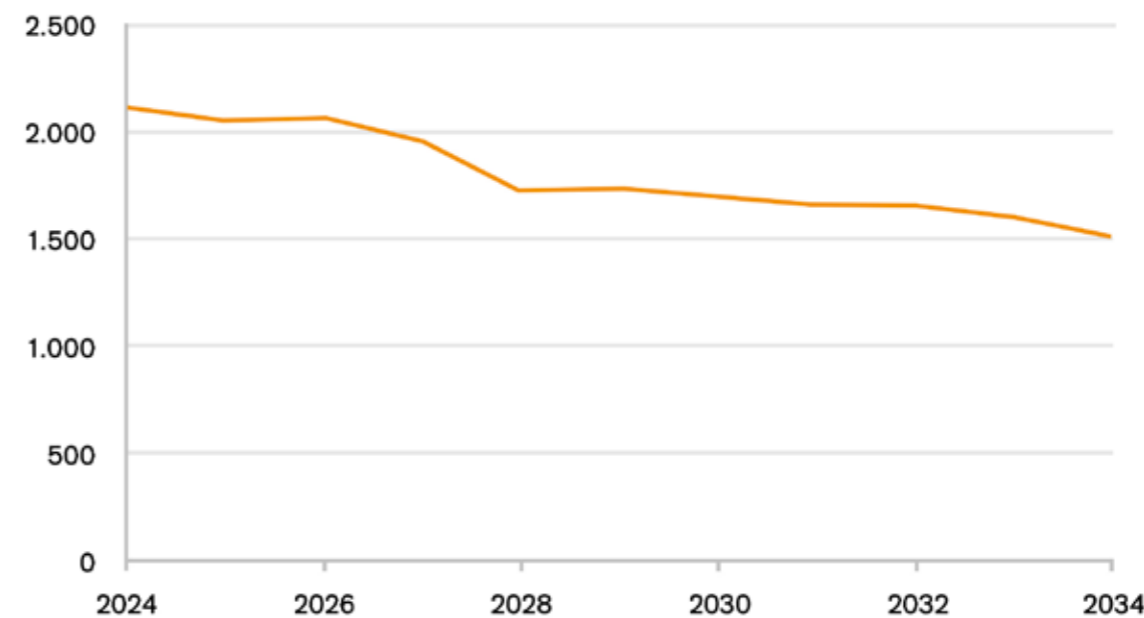
De uitbreidingsvraag in het mbo is de komende 10 jaar in de meeste jaren negatief door de verwachte daling in aantallen studenten, waardoor de totale vraag naar leraren lager wordt. De uitstroom wordt geschat op basis van de laatste jaren en bestaat voor een groot deel uit pensioneringen. Dit levert bij elkaar de volgende vraag naar docenten op de komende 10 jaar:

Figuur 5 Uitstroom en uitbreidingsvraag docenten in het mbo periode 2024-2034 in fte

Het verloop van de benodigde instroom is na 2026 enigszins vergelijkbaar met dat van de werkgelegenheid voor docenten. Omdat ook effecten van de verandering in betrekkingssomvang en de studentenontwikkeling (meer BBL) meespelen, is de relatie tussen werkgelegenheid en de benodigde instroom niet geheel een-op-een. Indien we het bovenstaande vertalen naar krapte op de arbeidsmarkt voor docenten mbo, dan is een voorzichtige conclusie dat tussen 2024 en 2026 de krapte op zijn hoogst is, vanwege de relatief hoge benodigde instroom. Als we afgaan op de benodigde instroom die in bovenstaande figuur wordt getoond, wordt de arbeidsmarkt na 2026 gedurende de rest van de ramingsperiode

wat ruimer voor het mbo. Mogelijke ontwikkelingen aan de aanbodzijde van docenten zijn hier buiten beschouwing gelaten. Over tekorten per onderdeel in het mbo kunnen momenteel geen uitspraken gedaan worden, al ligt het voor de hand dat er parallellen met het vo optreden en sprake zal zijn van specifieke tekorten bij de onderdelen Nederlands en Informatica, die zowel in het voortgezet onderwijs als in het mbo worden gegeven. Analoog zullen de tekorten die voor het vak Techniek in het vmbo spelen waarschijnlijk ook spelen bij de vele technische onderdelen in het mbo. Gegeven de tekorten die momenteel spelen in het bedrijfsleven in bijna alle sectoren, zal ook dit zijn effect hebben op de tekorten in de beroepsgerichte onderdelen in het mbo.

Figuur 6 Benodigde instroom van docenten in het mbo periode 2024-2034 in fte

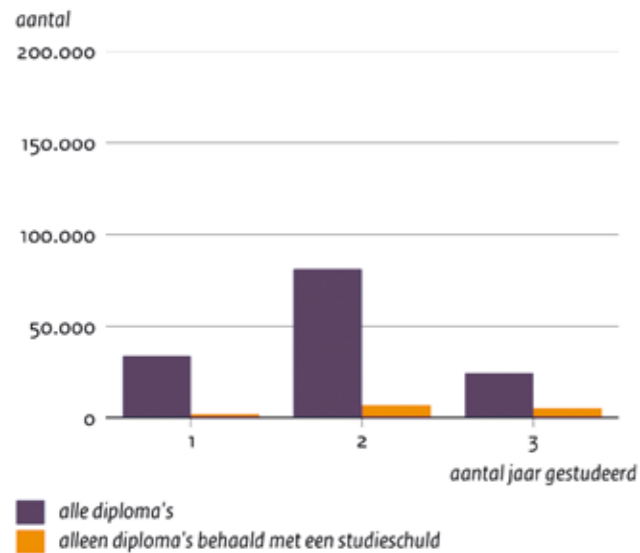
Schuldenlast studenten loopt sterk uiteen

door: Marco Mosselman

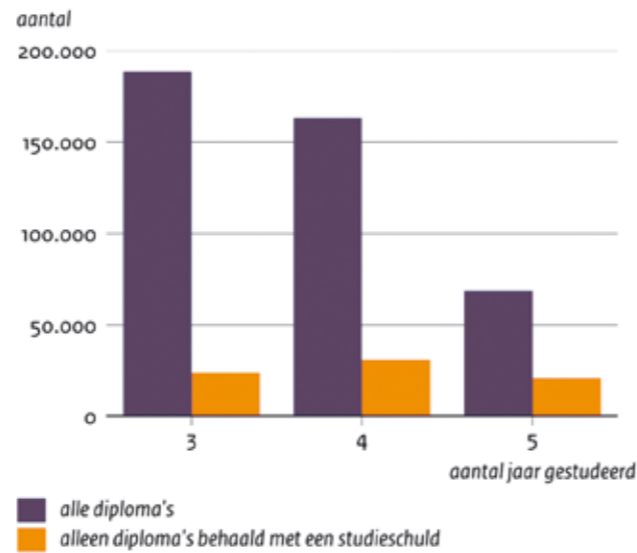
De opgebouwde studieschulden lopen tussen studenten sterk uiteen. Dat blijkt uit een nieuw onderzoek van het Centraal Planbureau (CPB). Zo heeft één op de vijf mbo-studenten, die in de onderzochte periode na vier jaar afstudeerde, een studieschuld opgebouwd. Veruit de meeste mbo-studenten behalen hun diploma zonder studieschuld.

Mbo-1/2-diploma's

Cohorten 2010/11-2017/18. Bron: CPB, DUO en CBS.

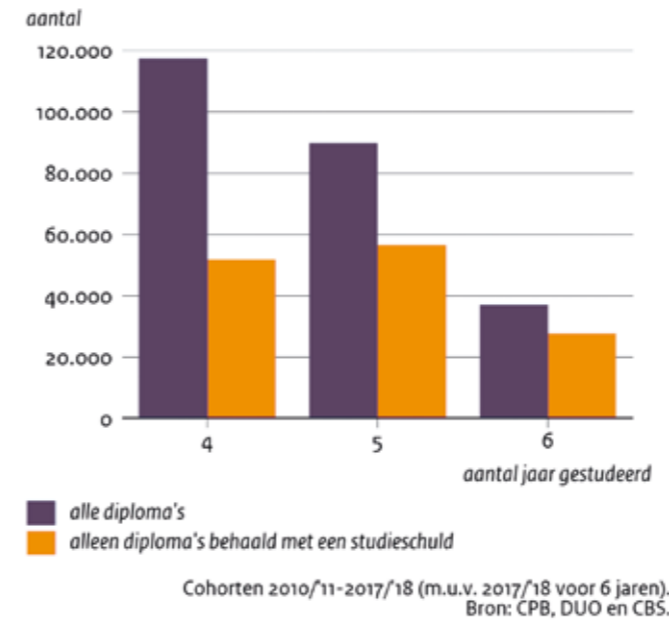
Mbo-3/4-diploma's

Cohorten 2010/11-2017/18. Bron: CPB, DUO en CBS.

Figuur 1. Relatief weinig mbo-studenten hebben een studieschuld opgebouwd bij het behalen van hun mbo-diploma

Hbo-bachelordiploma's

Figuur 2. Hbo-studenten die langer dan nominaal (vier jaar) studeren, lenen vaker dan degenen die hun bachelor-diploma behalen binnen de nominale studieduur

Vooraf het wel of niet behalen van een diploma hangt in sterke mate samen met de hoogte van de studieschuld. Dat is te zien figuur 2. Studenten die na tien jaar geen diploma behalen, moeten hun ontvangen studiefinanciering (reisproduct, basis- en aanvullende beurs) namelijk terugbetalen.

Lagere studieschuld mbo-studenten

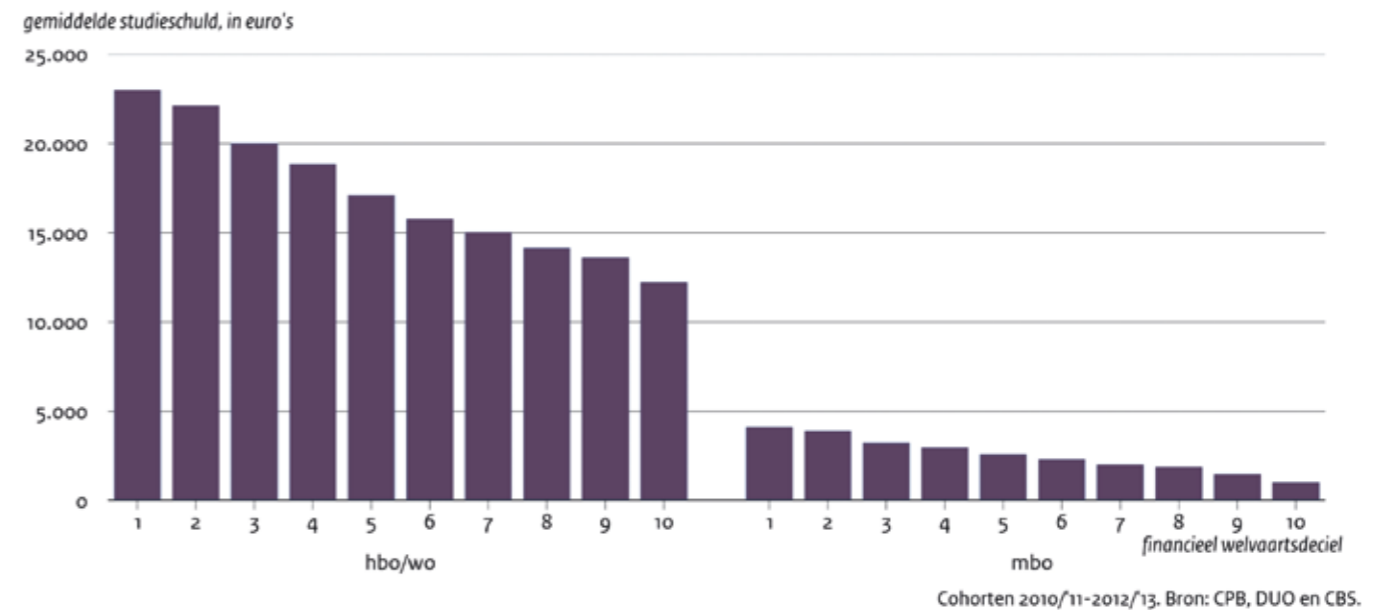
De studieschulden onder mbo-studenten zijn beduidend lager dan onder hbo- en wo-studenten. Zo is de gemiddelde studieschuld 900 euro bij een mbo-3/4-diploma behaald na vier jaar, terwijl deze bij een hbo- en wo-bachelordiploma dan respectievelijk 6300 en 12.500 euro bedraagt. Deze bedragen zijn berekend voor studenten die in de studiejaar 2010/'11 tot en met 2017/'18 zijn ingestroomd. Voor het hbo en wo betreft dit zowel studenten van voor als tijdens het leenstelsel dat in studiejaar 2015/'16 werd ingevoerd. Voor mbo-studenten is er geen leenstelsel geweest.

Grote spreiding in studieschulden

Ook binnen de groep die heeft geleend en ongeveer even lang heeft gedaan over het behalen van een diploma, zijn er grote verschillen in de hoogte van de studieschulden. Dat zien we bijvoorbeeld als we kijken naar wo-studenten die in studiejaar 2015/'16 zijn gestart en binnen zes jaar een wo-masterdiploma hebben behaald. Ruim driekwart van deze groep heeft geleend. Hiervan heeft 25% een studieschuld van 15.600 euro of lager, 25% een studieschuld van 47.000 euro of hoger en 5% een studieschuld van 66.500 euro of hoger.

Verband financiële positie ouders en studieschuld

Studieschuld uitgesplitst naar financiële positie van de ouders

Figuur 3. Hoe financieel welvarender het ouderlijk huishouden, hoe lager de studieschuld

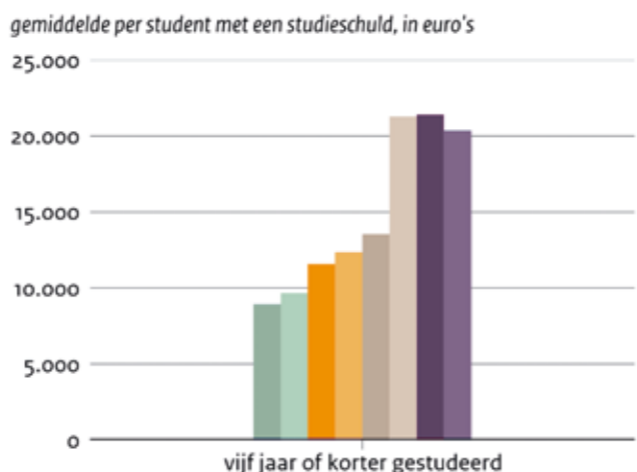
Studenten met ouders met een laag inkomen en vermogen hebben vaker een hogere studieschuld. Met name onder hbo- en wo-studenten zijn de verschillen in de gemiddelde studieschuld groot tussen diegene wiens ouders tot de 10% hoogste en 10% laagste inkomensgroepen behoren. Het verschil wordt mede veroorzaakt doordat studenten van ouders met een laag inkomen vaker recht hebben op een aanvullende beurs. Als deze laatstgenoemde groep geen diploma behaalt, blijven ze met een hogere schuld zitten omdat de aanvullende beurs dan terugbetaald moet worden.

De studieschulden in het hbo en wo zijn toegenomen na invoering van het leenstelsel in het studiejaar 2015/'16. Door de introductie van het leenstelsel werd de basisbeurs afgeschaft en de ruimte om te lenen vergroot. Het CPB-onderzoek laat zien dat hbo- en wo-studenten die zijn begonnen na de invoering van het leenstelsel vaker en meer lenen dan jaren ervoor. Ter illustratie: De gemiddelde studieschuld van studenten die binnen vijf jaar een hbo-bachelordiploma behaalden en in 2014/'15 begonnen, is ongeveer 13.500 euro onder de studenten die hebben geleend. De gemiddelde studieschuld voor dezelfde groep die een jaar later bij de start van het leenstelsel begon, was ongeveer 21.300 euro. Het aandeel studenten uit deze groepen met een studieschuld steeg in deze jaren van respectievelijk 49% naar 65%.

Studenten met ouders met een laag inkomen en vermogen hebben vaker een hogere studieschuld.

Toename schuld door invoering leenstelsel

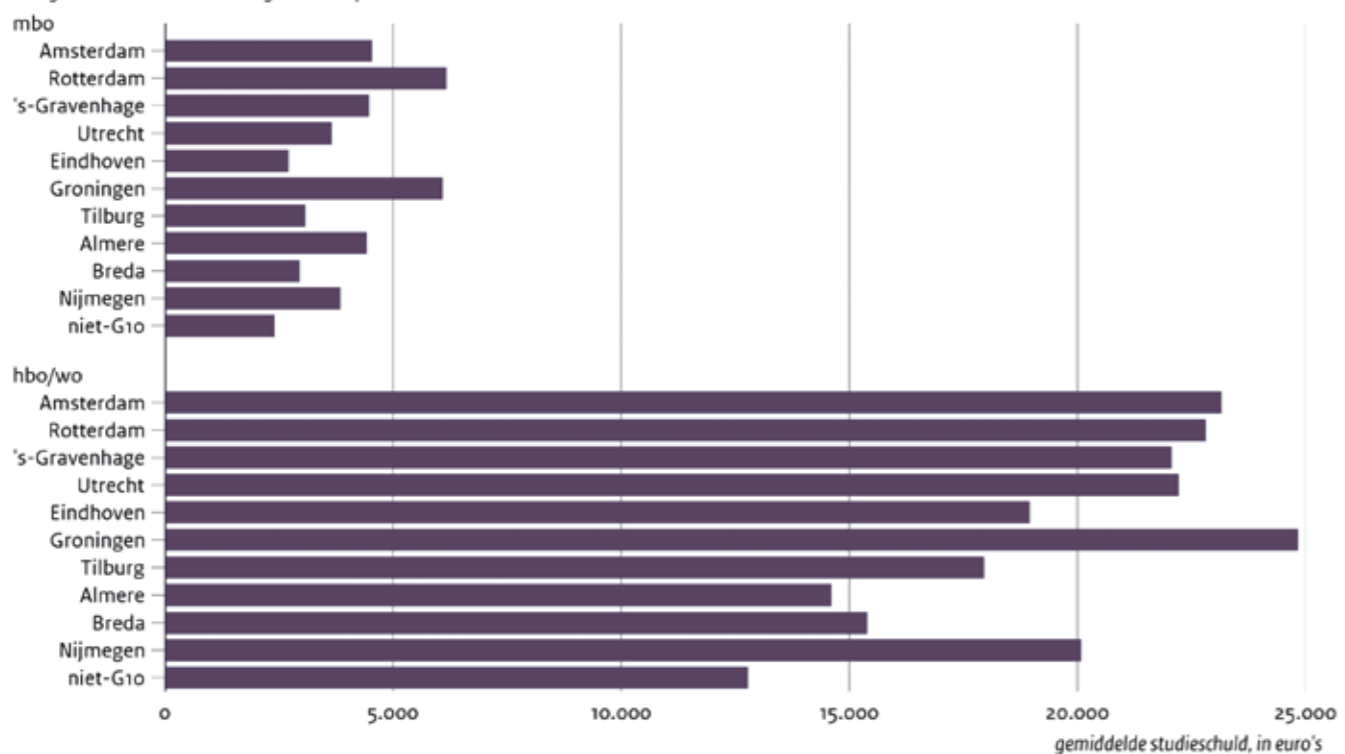
Studieschuld bij hbo-bachelordiploma per cohort

De studieschulden zijn hoger in de tien grootste gemeenten van Nederland dan in niet-G10-gemeenten

Studieschuld uitgesplitst naar G10-woongemeente

Van grootste naar kleinste G10-gemeente op basis van het inwoneraantal

Cohorten 2010/'11-2012/'13. Bron: CPB, DUO en CBS.

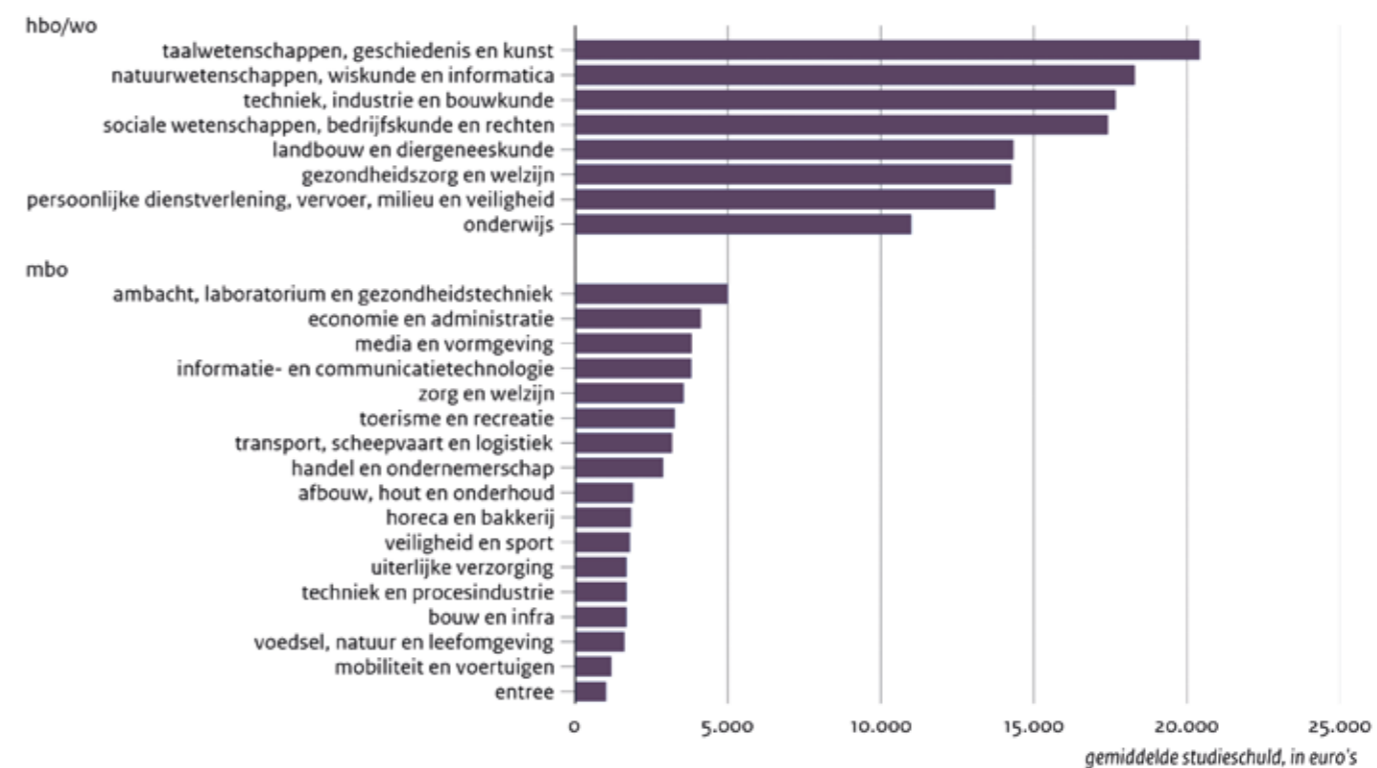
Figuur 4. In de G10-gemeenten zijn de studieschulden hoger dan in niet-G10-gemeenten

In figuur 4 zijn de gemiddelde studieschulden te zien voor de tien grootste gemeenten van Nederland op basis van het inwoneraantal. In deze figuur is gekeken naar de woongemeente van studenten tijdens de studietijd, niet naar de gemeente van de onderwijsin-

stelling. In het hbo/wo heeft de groep studenten uit de stad Groningen gemiddeld genomen de hoogste studieschuld, voor het mbo is dit Rotterdam. Hierbij kan het aandeel studenten dat uitwonend is een mogelijke verklaring zijn.

De gemiddelde studieschuld is afhankelijk van de studierichting

Studieschuld uitgesplitst naar studierichting

Cohorten 2010/'11-2012/'13. Bron: CPB, DUO en CBS.

Figuur 5. De gemiddelde studieschuld op basis van de studierichting

Hbo- en wo-studies op het gebied van taalwetenschappen, geschiedenis en kunst, en mbo-opleidingen op het gebied van ambacht, laboratorium en gezondheids-techniek gaan gepaard met de hoogste studieschulden. Bovenstaande figuur laat de gemiddelde studieschuld zien voor veelvoorkomende studierichtingen in het hbo/wo en

mbo. Op de tweede plek met de hoogste studieschulden in het hbo/wo staan studies in de richting van natuurwetenschappen, wiskunde en informatica. De laagste studieschulden voor het hbo/wo zijn in de richting van het onderwijs. Voor het mbo zijn de laagste studieschulden in de entreeopleiding (mbo-1).

De oplossing van de cryptofilippine van vorig nummer is: **plezier in het werk maakt gelukkig**

De winnaar **Thomas van den Elsen** heeft hier inmiddels bericht over ontvangen.

Oplossingen	1	C	A	O	10	W	E	R	K	D	R	U	K
	2	O	N	D	E	R	S	T	E	U	N	I	N
	3	V	A	K	B	O	N	D	11	T	E	A	M
	4	L	E	R	A	A	R	12	B	E	R	O	E
	5	W	E	R	K	V	E	R	D	E	L	I	N
	6	S	T	R	E	S	S	13	E	X	A	M	E
	7	F	U	N	C	T	I	E	S	C	H	A	A
	8	Z	I	E	K	14	K	E	R	S	T	M	I
	9	F	E	E	S	T	M	A	A	N	D	15	B

Vul de woorden in volgens de cryptische omschrijvingen.
 Breng daarna de letters daarna over naar het balkje onder het cryptogram.
 Bij juiste invulling leest u daar een tegeltjeswijsheid die hoort bij BO.
 U kunt de tegeltjeswijsheid voor 10 maart doormailen aan info@BO.nl.
 Onder de inzenders met de juiste wijsheid wordt een boekenbon van 20 euro verloot.

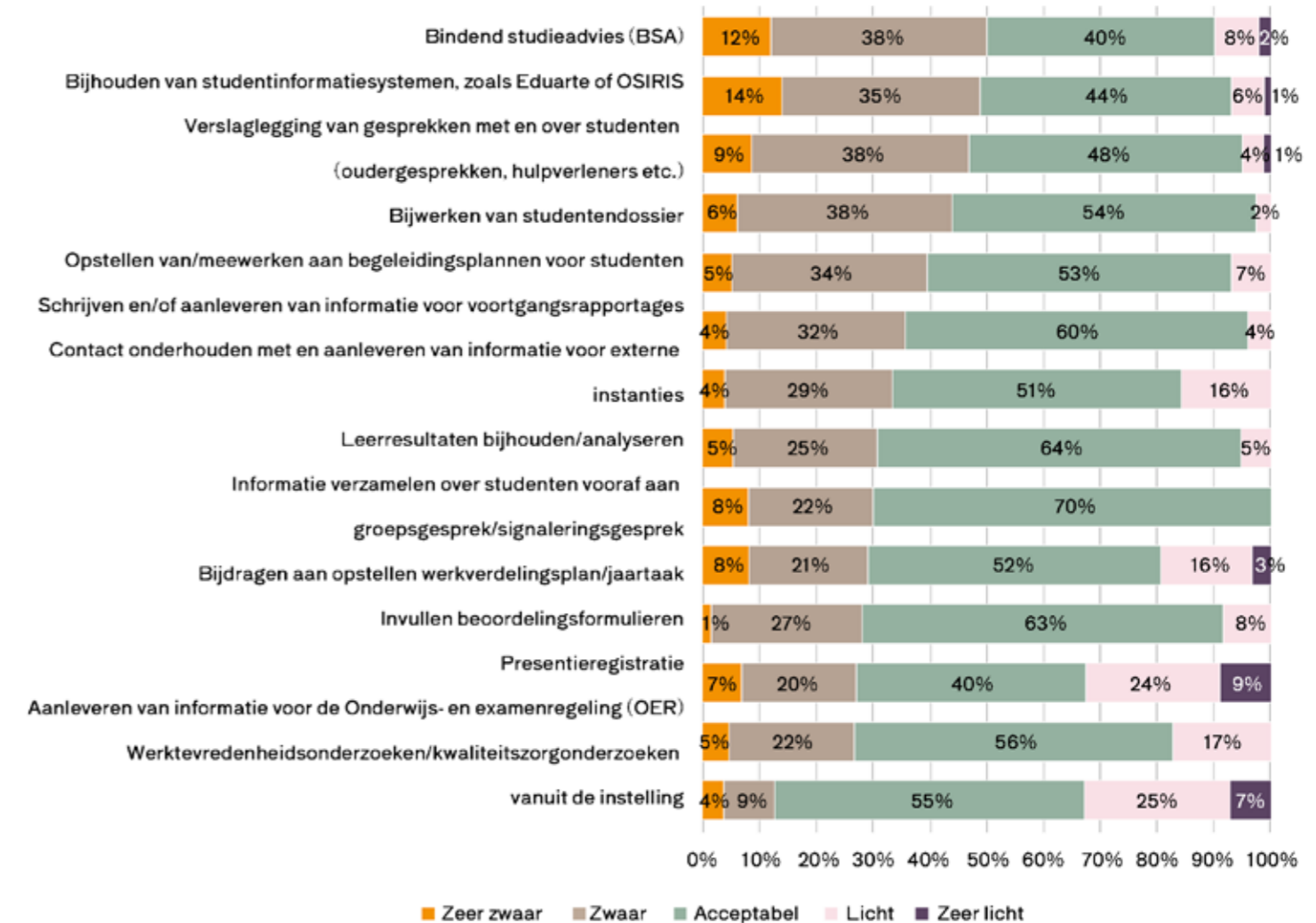
1				17				4		21		13	
2		12	12			2	5		5	10	17		
3			6			9	24		11	21	17		18
4			26	26	27		4		4	26		4	29
5		23	7		17			16		12	5		15
6	1		11		16	17	13	14	28		10		20
7	1				27	6	14	25	12		7		20
8	3		15		20	15	20	8	5	18		5	
9	26	19	5	10	19	16	1	7	22	18			29

- Gaat op kop, zelfs voor het management om toegelaten te worden.
- Stroken van een dogma om ervaring op te doen.
- Populair middel voor mondelinge communicatie en om iets te bereiken.
- Dit gemeentebestuur laat zich niet opzij zetten en ze liggen bij menig student zwaar op de maag.
- Kijk op een individu gedurende een gesprek
- In deze loonsomberekening zit wat treurig maakt.
- Bestemming met vele wegen, maar zonder kaart.
- Combinatie van twee insecten houdt de zaak draaiend.
- In deze tijd van het jaar doen we het op zijn Frans: lekker traag.
- Gebergte dat tegelijk een ondiepte het water is.
- Hieronder wordt alles vloeibaar
- Engelse noot waar je wat aan hebt.
- Deze bedrijfstak klinkt als mousserende wijn voor de OR.
- Deze hbo-functionaris zit in de zonnecollectoren.
- Tengere bank waar je graag bovenaan wilt staan.
- Deze Engelse vorst doet het rechtop en heeft daarmee soms succes.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		11		
12	13		14	15	16	17	18	19	20		21	22	
23		24	25	26	27	28	29						

Mbo docent besteedt dag per week aan administratie

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft naar aanleiding van vragen vanuit de Tweede Kamer tijdens behandeling van de onderwijsbegroting toegezegd een onderzoek uit te voeren naar de administratieve lasten binnen het mbo. Het Expertisecentrum beroeps- onderwijs (ECBO) heeft het onderzoek uitgevoerd.

Figuur 1 Ervaren last uitgevoerde en als administratief beschouwde taken (top 14 meest voorkomende administratieve taken)

Uit de enquête die onderdeel is van het onderzoek blijkt dat de administratieve taken rondom het Bindend studieadvies (BSA) en het bijhouden van studentinformatiesystemen veelvoorkomende taken zijn die het zwaarst worden ervaren: ongeveer de helft van de docenten vindt deze taken

zwaar of zeer zwaar. Ook verslaggeving van gesprekken met en over studenten en het bijwerken van het studentendossier vinden de bevroegde docenten relatief vaak zwaar of zeer zwaar. Daarnaast vinden docenten het opstellen van of meewerken aan begeleidingsplannen voor studenten

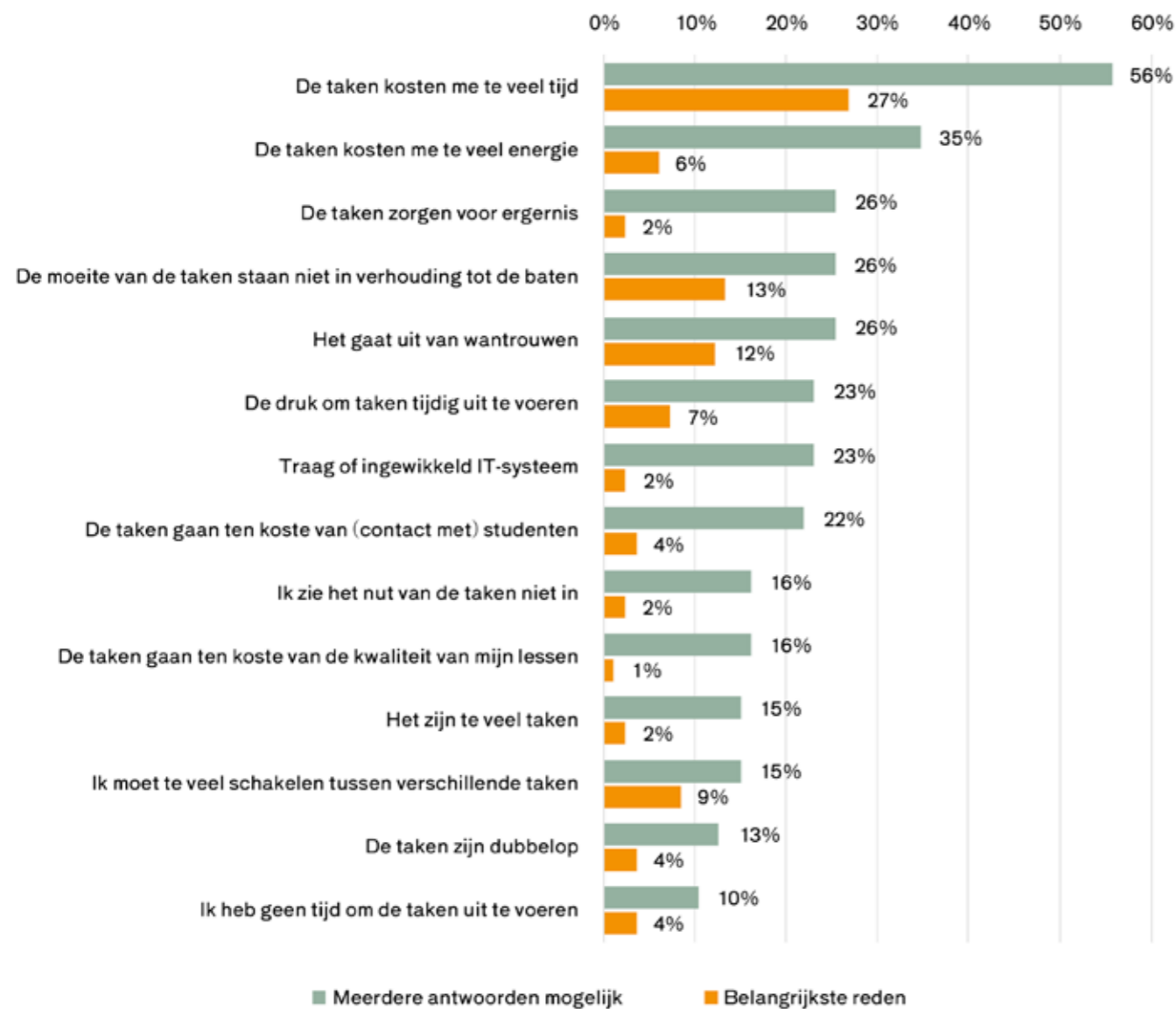
'Ongeveer de helft van de docenten vindt deze taken zwaar of zeer zwaar'

en het schrijven en/of aanleveren van informatie voor voortgangsrapportages ook een relatief zware administratieve taak.

Opvallend genoeg zijn er maar weinig docenten die administratieve taken als licht of zeer licht ervaren. Zo worden het informatie verzamelen over studenten vooraf aan een groeps- of signaleringsgesprek en het maken van afspraken over extra ondersteuning in het kader van passend onderwijs door niemand als licht of zeer licht ervaren. Docenten beoordelen de administratieve last van

het meewerken aan werktevredenheidsonderzoeken of kwaliteitszorgonderzoeken vanuit de instelling het positiefst. Met 87% van de ondervraagden geeft aan dat die administratieve last acceptabel is.

Ook het aanleveren van informatie voor de Onderwijs- en examenregeling (OER) en de presentieregistratie worden als relatief licht ervaren, met 73% van de bevroegde docenten die de administratieve taak als acceptabel of lichter beoordeelt.

Figuur 2 Redenen voor ervaren administratieve lasten (top 14 meest voorkomende administratieve taken)

Docenten geven aan dat de administratieve taken te veel tijd kosten. Ruim de helft van de docenten (56%) noemt deze als een reden, waarvan ongeveer de helft (27%) ook

als belangrijkste reden. Opvallend is dat weinig docenten aangeven dat zij geen tijd hebben om de taken uit te voeren (10%), wat een andere reden is voor het ervaren

van administratieve lasten dan dat de taken te veel tijd kosten. Het lijkt er dus op dat docenten er wel tijd voor reserveren. Andere redenen die het meest genoemd zijn onder de maximaal vier redenen die gekozen konden worden zijn dat de taken te veel energie kosten (35%),

de taken voor ergernis zorgen (26%), de moeite niet in verhouding is met baten (26%), en dat het uitgaat van wantrouwen (26%). Die laatste twee redenen zijn met 13% en 12% ook als tweede en derde vaakste belangrijkste reden genoemd, voor het te veel moeten wisselen tussen taken (9%).

Werkzaamheden	Rang bestede tijd	Rang ervaren zwaarte	Rang ervaren nut
Presentieregistratie	1	13	4
Bijhouden van studentinformatiesystemen, zoals Eduarte of OSIRIS	2	1	8
Bijwerken van studentendossier	3	4	2
Leerresultaten bijhouden/analyseren	4	8	1
Schrijven en/of aanleveren van informatie voor voortgangsrapportages	5	7	10
Verslagleggen van gesprekken met en over studenten	6	3	7
Invullen beoordelingsformulieren	7	10	5
Opstellen van/meewerken aan begeleidingsplannen voor studenten	8	6	6
Informatie verzamelen over studenten vooraf aan groeps- of signaleringsgesprek met interne of externe begeleider	9	5	3
Bijdragen aan opstellen werkverdelingsplan/jaartaak	10	11	9
Bindend studieadvies (BSA)	11	2	12
Contact onderhouden met en aanleveren van informatie voor externe instanties	12	9	13
Aanleveren van informatie voor de Onderwijs- en examenregeling (OER)	13	12	11
Werktevredenheidsonderzoeken/kwaliteitszorg onderzoeken vanuit de instelling	14	14	14

Tabel 1 Rangschikking top 14 administratieve taken naar bestede tijd, zwaarte en nut

Als we de resultaten in de bovenstaande tabel nader bekijken, dan valt een aantal zaken op:

- Docenten besteden weliswaar veel tijd aan de presentieregistratie, maar deze administratieve taak wordt niet als heel zwaar ervaren, maar wel als vrij nuttig gezien. Het kost dan ook per keer weinig tijd, maar het moet wel elke dag gedaan worden waardoor de totale tijd oploopt, terwijl de taak wel relatief eenvoudig is en daarom waarschijnlijk niet als zwaar wordt aangemerkt;
- Niet alleen ervaren docenten het bijhouden van studentinformatiesystemen en werkzaamheden die te maken hebben met het Bindend Studieadvies (BSA) als de twee meest zware administratieve taken. Het bijhouden van studentinformatiesystemen kost docenten ook zeer veel tijd (plaats 2 qua rangorde bestede tijd);
- Qua nut staan deze twee als meest zwaar ervaren taken (het bijhouden van studentinformatiesystemen en de werkzaamheden die te maken hebben met het Bindend Studieadvies (BSA)) op respectievelijk plaats 8 en plaats 12;
- De meest nuttige taak vindt men het bijhouden/analyseren van leerresultaten, waar relatief veel tijd aan besteed wordt (plaats 4), maar wat relatief als licht ervaren wordt (plaats 8).

Werkzaamheden	Gemiddelde tijd in uren per docent per schooljaar	Gemiddelde tijd in uren per docent per werkweek
Presentieregistratie	59,7	1,5
Bijhouden van studentinformatiesystemen, zoals Eduarte of OSIRIS	56,5	1,4
Bijwerken van studentendossier	45,7	1,1
Leerresultaten bijhouden/analyseren	35,7	0,9
Schrijven en/of aanleveren van informatie voor voortgangsrapportages	28,9	0,7
Verslagleggen van gesprekken met en over studenten	27,8	0,7
Invullen beoordelingsformulieren	22,6	0,6
Opstellen van/meewerken aan begeleidingsplannen voor studenten	14,1	0,4
Informatie verzamelen over studenten vooraf aan groepsgesprek/signaleringsgesprek met interne of externe begeleider	10,7	0,3
Bijdragen aan opstellen werkverdelingsplan/jaartaak	9,8	0,2
Bindend studieadvies (BSA)	8,5	0,2
Contact onderhouden met en aanleveren van informatie voor externe instanties	6,3	0,2
Aanleveren van informatie voor de Onderwijs- en examenregeling (OER)	5,3	0,1
Werktevredenheidsonderzoeken/kwaliteitszorg onderzoeken vanuit de instelling	2,1	0,1
Totaal	333,9	8,4

Tabel 1 Rangschikking top 14 administratieve taken naar bestede tijd, zwaarte en nut

Doorberekening naar tijd en kosten van de administratieve taken

Voor de werkzaamheden die door 50% of meer van de docenten als een administratieve taak worden beschouwd, is doorgerekend hoeveel tijd er door een docent per jaar aan deze werkzaamheden wordt besteed. Het betreft in totaal 14 werkzaamheden die door 50% of meer van de docenten als een administratieve taak worden beschouwd (dezelfde administratieve taken die vanaf figuur 1 in beeld worden gebracht). Voor het berekenen van deze tijd is uitgegaan van een schooljaar met 40 werkweken. Uit de resultaten blijkt dat een docent qua administratieve taken in een schooljaar de meeste tijd besteedt aan de presentieregistratie (gemiddeld 60 uur), het bijhouden van studentinformatiesystemen (gemiddeld 57 uur), het bijwerken van het studentendossier (gemiddeld 46 uur) en aan het bijhouden en analyseren van de leerresultaten (gemiddeld 36 uur). In een gemiddelde werkweek vragen deze werkzaamheden circa 1 à 1,5 uur van de tijd van een docent. Als we kijken naar het totaal van deze vier werkzaamheden tezamen dan is een docent in totaal 5 uur per week kwijt

aan deze werkzaamheden, al is het goed mogelijk dat deze administratieve taken in de praktijk deels overlappen. Zo is het voorstelbaar dat een studentendossier bijhouden (deels) gebeurt via het bijwerken van het studenteninformatiesysteem.

Voor de top 14 administratieve taken geldt dat docenten gemiddeld in totaal 334 uur per jaar kwijt zijn om deze taken uit te voeren, wat correspondeert met gemiddeld 8,5 uur per week.

Vervolgens is er berekend wat op jaarbasis de kosten zijn voor de 14 werkzaamheden die door 50% of meer van de docenten als een administratieve taak wordt gezien. Het onderzoek heeft hierbij de volgende uitgangspunten gehanteerd bij het berekenen van de kosten:

- Er zijn ongeveer 35.000 werkzame docenten in het mbo;
- De gemiddelde loonkosten per uur van docenten in het mbo bedragen inclusief werkgeverslasten en overheadkosten 61 euro;
- Per administratieve taak is rekening gehouden met welke percentage van de docenten deze taak uitvoert;
- Docenten gaven in de enquête aan hoeveel tijd ze aan de taak besteden en met welke frequentie.

Werkzaamheden	Totale kosten per schooljaar in euro's	In percentage van de totale kosten top 14
Presentieregistratie	123.655.797	20%
Bijhouden van studentinformatiesystemen, zoals Eduarte of OSIRIS	107.576.186	17%
Bijwerken van studentendossier	83.160.878	13%
Leerresultaten bijhouden/analyseren	71.768.820	12%
Schrijven en/of aanleveren van informatie voor voortgangsrapportages	52.595.209	8%
Verslagleggen van gesprekken met en over studenten	51.082.759	8%
Invullen beoordelingsformulieren	44.938.021	7%
Opstellen van/meewerken aan begeleidingsplannen voor studenten	21.108.371	3%
Informatie verzamelen over studenten vooraf aan groepsgesprek/signaleringsgesprek met interne of externe begeleider	18.100.792	3%
Bijdragen aan opstellen werkverdelingsplan/jaartaak	14.898.578	2%
Bindend studieadvies (BSA)	11.918.161	2%
Contact onderhouden met en aanleveren van informatie voor externe instanties	9.552.562	2%
Aanleveren van informatie voor de Onderwijs- en examenregeling (OER)	8.106.178	1%
Werktevredenheidsonderzoeken/kwaliteitszorg onderzoeken vanuit de instelling	2.901.293	0,5%
Totaal	621.363.604	100%

Tabel 3 Kosten top 14 administratieve lasten

Het verrichten van de 14 werkzaamheden die als administratieve taak worden beschouwd kost ruim 621 miljoen euro per jaar. De top 4 werkzaamheden zijn goed voor 62% van deze kosten, waarbij een vijfde van de kosten wordt gemaakt door het bijhouden van de presentieregistratie en 17% door het bijhouden van studentinformatiesystemen. Respectievelijk 13% en 12% zijn kosten gemaakt voor het bijwerken van het studentendossier en het bijhouden/analyseren van de leerresultaten.

Tot slot

De diversiteit in het mbo leidt er toe dat er verschillen zijn in de manier waarop docenten deze taken ervaren. Hierbij geldt wel dat docenten het als hun primaire taak zien om les te geven, waardoor administraties 'er altijd even bij komen'. De belangrijkste reden waarom administratieve taken als last worden ervaren is dan ook dat het veel tijd kost.

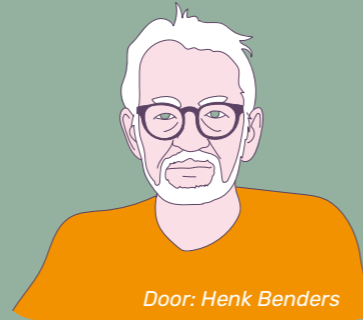
Andere redenen waarom de taken als last worden ervaren zijn dat de taken te veel energie kosten, de taken voor ergernis zorgen, de moeite niet in verhouding is met de baten en dat het uitgaat van wantrouwen. Leidinggevend zien ook verschillen tussen docenten: de ene docent houdt alles zonder problemen nauwgezet bij, de andere docent geeft hier lagere prioriteit aan

en administreert alleen als het écht moet.

De administratieve taken rondom het Bindend studieadvies (BSA) en het bijhouden van studentinformatiesystemen zijn onder de veel voorkomende taken die het zwaarst worden ervaren: Ongeveer de helft van de docenten vindt deze taken zwaar of zeer zwaar. Hierbij geldt wel dat de tijdsinspanning verschilt: het bijhouden van het studentinformatiesysteem kost relatief veel tijd, taken rondom het BSA kosten relatief weinig tijd.

Volgens het rapport zou de administratieve lastendruk vermoedelijk vooral verminderd kunnen worden door:

- Gebruiksvriendelijkere registratiesystemen
- Ontzorgen van docenten als het gaat om beslissingen die juridisch houdbaar moeten zijn (zoals BSA) door middel van ondersteuning vanuit de instelling (zoals juridische afdeling) en het beschikbaar stellen van formats en voorlichting (wat is wel en niet nodig in de dossieropbouw)
- Een interne scan/doorlichting om te bepalen of informatie niet onnodig dubbel wordt gevraagd en/of dat bepaalde instructies niet tegenstrijdig zijn
- De inzet van technologie, zoals bij aanwezigheidsregistratie (welke sommige mbo instellingen al gebruiken of gebruikt hebben)

Door: Henk Benders

In gesprek met BO lid

Luitsen Madhuizen

In deze BOde een interview met Luitsen Madhuizen. Luitsen is namens de FvOV (Federatie van Onderwijsvakorganisaties) – waar BO deel van uitmaakt – sinds kort cao-onderhandelaar mbo en is opvolger van Remko Littooi. Mooie bijkomstigheid is dat er nu 2 BO-leden aan de (mbo) cao-tafel zitten. Naast cao-onderhandelaar is hij strategisch beleidsmedewerker bij de FvOV, decentraal onderhandelaar en lid van de examencommissie van het Deltion.

Luitsen is geboren in Meppel als zoon van een boekhouder en medewerkster in de zorg, maar woont zijn hele leven in verschillende dorpen rondom Steenwijk en hij verwijst trots naar de Steenwijkertoren. “Zolang die maar in zicht is, is het goed”, aldus Luitsen.

De schoolcarrière van Luitsen is boeiend. Van twee keer blijven zitten op de mavo, via leao, deeltijdonderwijs op de streekschool, mds en bedrijfseconomie op hbo Windesheim, tot Master of Science aan de Universiteit van Amsterdam. Luitsen stelt dat een goede start niet per se noodzakelijk is om toch goed te eindigen. “Wat er in zit, komt er uit.” Ten minste – en hij haalt de spreuk aan die boven de hoofdingang van zijn lagere school staat – “Wie Wil Die Kan”, aldus Luitsen.

Luitsen is tijdens het tweede jaar Windesheim les gaan geven op de streekschool. Dat is van beide kanten goed bevallen en na het afronden van zijn studie bedrijfseconomie en het behalen van zijn PDG (Pedagogisch Didactisch Getuigschrift) is hij full time gaan werken op de streekschool. De streekschool is later opgegaan in het Deltion College.

Het vakbondslidmaatschap is Luitsen met de paplepel ingegoten. “Mijn Opa, maar ook mijn ouders waren al lid van de bond”, vertelt hij. Luitsen is lid geworden van BO omdat juist BO zich onderscheidt als vakbond voor mensen in het beroepsonderwijs.

Hij vindt dat BO een goede zet heeft gedaan door zich aan te sluiten bij de FvOV. “Zij hebben een breed netwerk van contacten tot aan het ministerie toe en dat is heel wat waard.”

Als Luitsen minister van OC&W zou zijn zouden de volgende onderwerpen op zijn beleidsagenda staan:

- Het afschaffen van de Lumpsum financiering.
- Het maximaliseren van de teamgrootte.
- Het Investeren in professionalisering van medewerkers en teams.
- Het afschaffen van de functieschalen en ze vervangen voor één schaal.

“De Lumpsum tast de autonomie van de docent aan. Scholen worden gemanaged als een bedrijf en besturen zijn geneigd het geld op te potten en hebben bovematige reserves. Als je als school geld over hebt, zou het eerlijk zijn te komen met een soort winstverdeling. Dat overschot is te danken aan het personeel”, aldus Luitsen.

Luitsen is trots om in de sector beroepsonderwijs te werken. “Ik vind het fantastisch om een bijdrage te mogen leveren aan de ontwikkeling en ontplooiing van jonge mensen in deze belangrijke sector.

In zijn vrije tijd sport Luitsen graag, met hardlopen als favoriet. Hij is verder voorzitter van Kulturhuus De Eendracht Giethoorn; Lid van de Raad van Toezicht Passend Onderwijs Lelystad / Dronten en hij wordt lid van de Bedrijfscommissie van de SER.

Luitsen is getrouwd met Annika en samen hebben ze 2 dochters. Hij geniet van het leven in Giethoorn, waar het gezin nu woonachtig is en hij vindt elke vakantiebestemming prima “als de zon maar schijnt.”

Om blij van te worden

(Waarom geeft het onderwijs zoveel voldoening)

VIP-behandeling voor Maikel

Ik geef administratie en economie aan studenten licht-, beeld- en geluidstechniek, niet direct iets waar ze in het weekend enthousiast met hun vrienden over kletsen, maar de meesten zien er wel het nut van in. En het is een verplicht onderdeel, dus ze moeten wel.

Van de 26 studenten zijn er 25 die het certificaat onder-tussen hebben behaald, maar eentje heeft nog maar één kans. Verknalt tie die dan moet hij het jaar over doen. "Kun jij niets regelen voor Maikel?", vraagt collega Dick me. "Deze knul is een kanjer in de praktijk en ik vind het jammer als hij net op dit vak zou struikelen." Ik vertel Dick dat alleen Sinterklaas cadeautjes weggeeft, maar dat ik wel bereid ben hem de VIP-behandeling te geven.

Ik vraag Maikel om zich voorbereid op zondagochtend negen uur bij mij thuis te melden. Stipt negen uur staat hij op de stoep. Ik heb een rugzak met koffie, 2 mokken en koekjes klaar staan en zeg tegen Maikel dat we een stukje gaan wandelen.

Ik weet van mezelf dat het erg effectief kan zijn om tijdens het lopen kennis op te doen, dus ik begin Maikel tijdens het wandelen vragen over de stof te stellen. In het begin gaat het stroef, maar na tien minuten kom ik er achter dat Maikel zich goed heeft voorbereid. Als hij de fout ingaat, stuur ik hem al wandelend bij. We gaan naar een park in de buurt en drinken op een bankje samen koffie en ik blijf doorgaan met het stellen van vragen. Na twee en een half uur krijg ik het idee dat de stof er wel inzit.

Op maandagochtend maakt Maikel het examen en tot zijn en mijn vreugde mag ik een ruime voldoende invullen bij het vakje 'punt'. Na de diploma-uitreiking ga ik met twee flessen wijn naar huis. Eentje van Maikel en eentje van Dick.

Heeft u ook zo'n ervaring die u trots maakt of die u altijd zal bijblijven? Zet hem op papier en mail hem naar info@bo.nl. Wij plaatsen hem graag. Want werken in het onderwijs is vooral een feestje en dat mogen we best laten weten.

Hoe zou mijn CAO eruitzien zonder vakbond?

*Word lid
van BO!*

Het eerste halfjaar is gratis.
De lidmaatschapskosten
zijn ook nog via je werkgever
fiscaal aftrekbaar.
Goed geregeld toch?

scan de qr-code
of ga naar bo.nl

